Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 246 | לאדז, זונטאג י״ד מרחשון תרצ״ב | נײַנטער יאהרגאנג | Łódź, Niedziela 23 października 1931 r. | № 246

דרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcij i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

נאך לאנגע שווערע ליידען איז שבת קודש פרשת לך לך געשטארבען אין עלטער פון 62 יאהר מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע און אומפארגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאנטע

נ״ע חיה שפרינצע אשת ר׳ בערל נ״י קויפמאן

(געבוירענע צוקער)

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, י״ד מרחשון (25 אקטאבער) 1931, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז וושכאדניא 14, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

מאן, קינדער, אייניקלעך, איידעם, שנור און ברודער משה צוקער.

דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס אונזערע מיטגלידער אין אמעריקא די **געברידער קויפמאן** צוליב׳ן טויט פון זייער מוטער נ״ע

חיה שפרינצא

צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג, 12 א זייגער פון טרויער הויז וושכאדניא 14 בעטען מיר אונזערע מיטגלידער אנטייל צו נעמען.

די גבאים פון דער חברה „גדולת בחורים״

נאך קירצע שווערע ליידען איז פרייטאג געשטארבען אין פעטריקאוו און דעמזעלבען טאג צו קבורה געקומען אונזער הייסגעליבטער און אומפארגעסליכער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער, ברודער און אנקעל אין עלטער פון 76 יאהר

נ״ע ברוך זיסקינד בן ר׳ יוסף ז״ל

מארינע

וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע היגטערבליבענע.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 59 יאהר אונזער ליבע מוטער און שוויגערמוטער נ״ע

פייגא אשת משה צבי ז״ל וויערזשביצקי

(פון דער היים קעמפינסקי)

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, י״ד מרחשון (25 אקטאבער) 1931, 12,30 מיטאג פון טרויער-הויז זגערזשער 76, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע היגטערבליבענע.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען שבת צו נאכטס געשטארבען אונזער טייערע און אומפארגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גראסמוטער, שוועגערין און טאנטע נ. ע.

אסתר אשת ר׳ אברהם ז״ל גרינבוים

אין עלטער פון 65 יאהר

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 25-טען ד. ח. 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז פעפער-גאס 11, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

צו פערמיטען **א שטוב** 4-טער שטאק ביים ווירט בזשעזשינער 57a רוג מארישינער.

הויזען

פון בעסע״ע סארטען אין גרעסערע און קלענערע קוואנטומס ווערט אנגענומען צו מאכען אין דער בעוואיסטער לאנגיעהריגע פראצאוניע

49 ח. שארפער 49

פילסודסקיעגא

(וושכארניע)

פינקטליכע און רעעלע אויספערטיגונג.

נאך לאנגע שווערע ליידען איז נעכטען, מוצאי שבת קודש געשטארבען אין עלטער פון 50 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער טייערער און אומפארגעסליכער פאטער, זוהן, ברודער, שוואגער, אנקעל

נ. ע. נטע ליפשיץ בן ר׳ אליעזר ז״ל

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 25. אקט. ד.י. 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז, דרעוונאווסקא 42, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע. 7717

בעקאנטמאכונג.

די פערוואלטונג פון דער 1-טער באלוטער ג״ח-קאסע זגערזשער 38 מאכט בעקאנט, אז היינט, זונטאג, ד. 25/10 ד. י. קומט פאר

א גענעראל-פערזאמלונג

פון דער ג״ח-קאסע אויף לימאנאווסקיעגא 7 אין פעראיין פון זאדע-וואסער 4 נאכמיטאג, ביי נישט געניגענדע צאהל מיטגלידער קומט פאר צום 2-טען טערמין 6 אווענד ביי יעדער צאהל מיטגלידער.

טאג-ארדנונג: 1) וואהלען פון א פארזיצענדען, 2) בעריכט פון דער טעטיגקייט אין קאסע-בעריכט, 3) פרייע פארשלאגען, 4) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע.

בעמערקונג: ווער עס וועט נישט איינצאהלען מיטגלידס-בייטראג פערלירט דאס וואהל-רעכט.

די פערוואלטונג.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט מיין געעהר-טער קונדשאפט, אז דער 25 ד. ח. קומט פאר די ערעפנונג פון מיין

רעסטאראן

מיט נאכטלעגער

צו ביליגע פרייזען. .·. בעסטע בעהאנדלונג.

מיט אכטונג **„HIGIENA“**

נארוטאוויטשא 3, טעל. 121-70

פראנט, 1 שטאק, (פריהער דזשעלנא)

בעמ.: ס׳ווערען אויך אנגענומען חתונות.

אכטונג, בעקער-מייסטער אין לאדז!

היינט, זונטאג, דעם 25-טען אקטאבער ד.י. 6 אווענד קומט פאר

א דרינגענדע פערזאמלונג

פון אלע בעקער-מייסטער אין לאדז אין לאקאל פון בעקער-צעך. צוליב דער וויכטיגקייט פון דער טאג-ארדנונג, ווערען אלע בעקער-מייסטער, מיטגלידער און נישט-מיטגלידער, געבעטען פינקטליך צו קומען. סייז איין בעקער-מייסטער זאל נישט פעהלען!

די פערוואלטונג פון בעקער-צעך אין לאדז.

היינט, זונטאג, 11 פריה קומט פאר אויף דעם היגען בית עולם **א הזכרה** צוזאמען מיט דער מצבה-ענטהילונג פון

נ. ע. רייזעל רובינליכט-ווערדיגער

צו וועלכען ס׳ווערען געבעטען די פאמיליע און פריינד.

די פאמיליע. 7161

מיין זאל!

פערדינג איך אויף חתונות, נעהם אויך אן אויף פארציאנען שטרענג כשר און ביליגע פרייזען.

פרידוואלד, פאלודניאווא 10

טעלעפאן 191-26. 7072

וואָרנונג

דערמיט ווארען איך דעם ה׳

אברהם אייזען

זאכאדניא 16

אז אויב ער וועט ביז מאנטאג דעם 26 ד. ח. נישט ערלעדיגען דעם סכסוך, נעהם איך אראב פון מיר יעדע פעראנטווארטליכקייט פאר די ווייטערדיגע פאלגען. מיט אכטונג

שאול צערערוויטש

קראנקע נירען ברענגען צו שטאף-וועקסל-קראנקהייטען

„UROLYSIN“

היילט אמבעסטען די נירען-קראנקהייטען

הויפט נידערלאגע

Apteka A. PERELMANA i S-ka

צעגעלניאנא 32.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז פרייטאג דעם 23-טען ד. ח. געשטארבען און דעמזעלבען טאג צו קבורה געקומען אונזער הייסגעליבט און אומפערגעסליך **זובעלע**

נ״ע צבי הערש קופערמינץ

וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די אין טיפען טרויער פערבליבענע

פאטער און שוועסטערן

רעוויזיע פון ווערסאלער טראקטאט

פאדערן די אמעריקאנער פאליטיקער

פראנצויזישער פרעמיער האט אפילו וועגען דעם נישט געוואלט דיסקוטירען

וואשינגטאן, 24 (ספ. טעל.) דער פארזיצער פון דער אויסערן-קאמיסיע ביים אמעריקאנער סענאט האט ערקלערט, אז ער פערזענליך איז געגען א צוזאמענארבייט פון אמעריקא מיט איירארפא.

דער סענאטאר האלט, אז די ענטוואקלונג פון איירארפא איז אונמעגליך אהן דער ענדערונג אין ווערסאלער טראקטאט.

דער סענאטאר בארא האט פארגעלעגט ס'זאל צונויפגערופען ווערען א קאנפערענץ צווישען די פעראינטערעסירטע מלוכות וועגען „פויליישען קארידאר."

לאנדאן, 24 (פאט) „דיילי טעלעגראף" מעלדעט, אז מ'דארף נישט ערווארטען קיין בשתפות'דיגע פראנצויזיש-אמעריקאנישע דעקלאראציע וועגען איינהאלטען דעם גאלד-פאריטעט.

אין אמעריקא האלט מען, אז דעם דאלאר דראהט נישט קיין געפאהר.

„דיילי-טעלעגראף" האלט, אז כל זמן אין מיטעל-איירארפא הערשט א מלחמה-שטימונג, קען נישט זיין קיין רייד וועגען צוריקקעהרען דעם צוטרוי און שלום אין איירארפא.

דער שליסעל פון דעם דאזיגען פראבלעם איז די פערשטענדיגונג צווישען פראנקרייך און פוילען פון איין זייט און דייטשלאנד פון דער צווייטער. אין געגענפאל וועט אמעריקא זיך האלטען פון דער ווייטענס פון איירארפעאישע פראגען.

ניו-יארק, 24 (פאט). לויט מיטיילונגען פון „העראלד טריבון" האט לאוואל פאלגענדעס געענטפערט אויף די ערקלערונגען פון סענאטאר בארא וועגען דער רעוויזיע פון ווערסאלער טראקטאט: איך בין נישט געקומען קיין וואשינגטאן, כדי זיך ארייננצולאזען אין א פאלעמיק מיט סענאטאר בארא און אויך נישט צו דיסקוטירען די פראגע פון דער רעוויזיע פון ווערסאלער טראקטאט.

וואשינגטאן, 24 (ספ. טעל.) דער אונערווארטעטער ארויסטריט פון סענאטאר בארא האט געמאכט א גרויסען איינדרוק אין דער אומגעבונג פון פראנצויזישען פרעמיער לאוואל. מ'האלט אז דאס איז אן אקציע פון די דייטש-פריינדליכע עלעמענטען, וועלכע ווילען צו נישט מאכען די פראנצויזיש-אמעריקאנישע אונטערהאנדלונגען.

פאריז, 24 (ספ. טעל.) די פראנצויזישע פרעסע האלט, אז סענאטאר בארא האט געזאגט דאס וואס פרעזידענט הובער מיינט, דעם סענאטאר האט מען ארויסגערוקט צוליב דעם וואס די אמעריקאנער רעגירונג האט זיך נאך נישט געוואלט אפיציעל אין דעם ענין אנגאזשירען.

די פראנצויזישע פרעסע האלט, אז אמעריקא געהט אזוי ווייט, אז זי מאכט פעראנטווארטליך פראנקרייך פאר'ן אמעריקאנער קריזיס צוליב דער עקשנות'דיגער שטעלונג בנוגע דעם ווערסאלער טראקטאט.

לאנדאן, 24 (ספ. טעל) נאך א 4-שעהדיגער קאנפערענץ צווישען הובערן און לאוואלן איז ארויסגעגעבען געווארען א בשותפות'דיגע ערקלערונג, אין וועלכער ס'ווערט פעסטגעשטעלט, אז די געשפרעכען זענען געפיהרט געווארען וועגען די מיטלען וואסביידע רעגירונגען קענען אננעהמען, כדי געזונד צו מאכען די וועלט-ווירטשאפט.

יאפאן מוז אפרייניגן די בעזעצטע געביטען

רעזאלוציע פון פעלקער-ליגע-ראט

גענף, 24 (ספ. טעל.) דער ראט פון דער פעלקער-ליגע האט היינט מיט אלע שטימען נעגען דעם יאפאנישען, אנגענומען א רעזאלוציע אין דעם יאפאניש-כינעזישען קאנפליקט.

אין דער רעזאלוציע ווערט געזאגט, אז יאפאן מוז אפרייניגען די בעזעצטע געביטען.

צוליב דער דאזיגער רעזאלוציע איז מעגליך, אז יאפאן זאל ארויסטרעטען פון דער פעלקער-ליגע.

ליקווידירט דעם שטרייק פון די ווארשאווער שטאט-בעאמטע

ווארשא, 24 (טעלעפאניש) ביז דאנערשטאג ביינאכט האבען זיך געצויגען די בעראטונגען אין מאגיסטראט וועגען שטרייק פון די שטאטישע אנגעשטעלטע. ענדליך איז מען געקומען צו א הסכם וועגען די הויפט-פאדערונגען און דער שטרייק-קאמיטעט האט בעשלאסען דעם שטרייק איבערצורייסען.

פון נעכטען פריה אן האבען שוין אלע ביוראס פון מאגיסטראט געארבייט נארמאל.

די הויפט-פונקטען פון דער פערשטענדיגונג זענען פאלגענדיגען:

דער מאגיסטראט נעמט אויף זיך יעדען טאג אפצולייגען פון געלד, וואס פליסט אריין א געוויסע סומע אויף אויסצוצאהלען די לוינען פון די אנגעשטעלטע. די דאזיגע סומע וועט צוטיילט ווערען צווישען וואס א גרעסערען טייל אנגעשטעלטע. די אויסצאהלונגען וועלען פארקומען אין פערשטענדיגונג מיט'ן פעראיין פון די אנגעשטעלטע. דער פעראיין וועט אויך קאנען אינטערווענירען אין געוויסע פאלען וועגען אויסצאהלען גרעסערע אוואנסען געוויסע אנגעשטעלטע, וועלכע וועלען זיך בעזונדערס נויטיגען.

די רעדוצירטע אנגעשטעלטע פון אפראוויזאציע-אמט וועלען זיין די ערשטע קאנדידאטען אויף אנדערע שטעלעס אין די שטאטישע אנשטאלטען; ווי נאר אזעלכע וועלען זיין.

קיין נייע אנגעשטעלטע וועלען נישט אנגאזשירט ווערען כל זמן ס'וועלען זיין ארבייטסלאזע אנגעשטעלטע.

די עקזעקוטארען, וועלכע האבען בעקומען א קינדיגונג וועלען בלייבען אויף זייערע אמטען; ס'וועט מעהר נישט דורכגעפיהרט ווערען א רעארגאניזאציע.

וואס שייך דעם טעכנישען פערסאנאל פון די שטאטישע טעאטערן, וועט א געוויסע טייל פון זיי בעקומען ארבייט אין אנדערע אנשטאלטען.

היטלער גרייט זיך איבערצונעהמען די מאכט

ער פאהרט קיין ענגלאנד און איטאליען

בערלין, 24. (ספ. טעל.) די דייטשע פרעסע טיילט מיט אז היטלער פאהרט ארויס קיין ענגלאנד און איטאליען, כדי פאר די דארטיגע מלוכה-מענער פארצושטעלען זיין פראגראם, נאכדעם ווי ער וועט איבערנעהמען די מאכט אין דייטשלאנד.

די יאפאנער באמבארדירען

די קאמפען אין מאנדזשוריע דויערען

מאסקווע. 24. (פאט) ווי ס'מעלדעט די סאוויעטישע פרעסע האבען יאפאנישע עראפלאנען די טעג באמבארדירט די פאזיציעס פון כינעזישען מיליטער אין דער געגענד פון טשיטשיקארו.

די יאפאנישע אקציע איז כלומרשט ארויסגערופען געווארען צוליב דעם, וואס דאס כינעזישע מיליטער האט בעשאסען די יאפאנישע עראפלאנען.

אין מוקדען איז דורך כינעזישע דעזערטירען פערהאלטען געווארען א יאפאנישער צוג. בעת'ן צוזאמענשטויס זענען אומגעקומען זעכציג כינעזער.

שוידערליכער פראצעס אין פולטוסק

א פעלדשער האט דערהרגעט זיין ווייב, א מוטער פון 7 קינדער

פולטוסק 24 (טעלעפאניש) אין היגען געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען דעם פעלדשער וולאדיסלאוו שטשיגעלסקי, וועלכער האט דערשטאכען זיין ווייב, א מוטער פון 7 קינדער אויף טויט.

דער בעשולדיגטער האט נישט געשטעלט קיין פערטיידיגער. זיינע 7 קינדער זענען אין זייערע ערקלערונגען ארויסגעטרעטען געגען פאטער זיי האבען דערצעהלט ווי ברוטאל ער האט בעהאנדעלט זיין פרוי.

דער אנגעקלאגטער האט געבעטען מ'זאל איהם פערמשפט'ן אויף טויט. דאס געריכט האט ארויסגעטראגען א טויט-אורטייל.

50%

KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICIŃSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16

עמפפעהלט

טעגל. מענער-העמדער פון 3.20—13.75 א שטיק	קינדער-העמדלעך פון 0.95 —2.20 א שטיק	פארהאנגען פון מעטער פון 0.90 —6.05 א מעטער
ספארט „ „ 5.75—14.75 „	מענער-קראגענס „ 0.55 —1.10 „	„ געפעסטע „ 10.40—67.15 א פאר
נאכט „ „ 4.80—10.80 „	קראוואטען „ 1.75 —11.50 „	וואלענע טיכער „ 10.00—60.00 א שטיק
מענער-נאז-טיכלעך „ 0.33—1.07 „	דאמען-שיך „ 13.00—35.00 א פאר	דאמען-שטרימף „ 1.10 —9.90 א פאר
דאמען „ „ 0.37—0.89 „	הערען-שיך „ 20.50—41.00 „	הערען-שקארפעטען „ 1.00 —3.50 „
דאמען-העמדער „ 2.05—5.80 „	קינדער-שיך „ 8.80 —15.00 „	הערען-גארניטורען „ 35.00—85.00 זל.
קאמפלעטען „ 6.95—15.00 „	הערען-אנצוג-שטאפען „ 20.00—33.00 מעטער	הערען-פאלטענס „ 54.00—110.00 זל.

און א סך, א סך אנדערע ארטיקלען צו הורט-פרייזען.

אכטונג! רעשטלעך און בראק אכטונג!

פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור", אקצ.-געז.

פערקויפט אויסשליסליך דער „KONSUM"

צו געוויינליכע פאבריקס-פרייזען

50%

פעלץ-ווארען-לאגער „KAMCZATKA"

לאדז, 19 פיעטריקאווער 19, טעל. 224-66 און 162-23

עמפפעהלט דעם רייכסטען אויסוואהל פעלץ-ווארען צו ערמעסיגטע פרייזן

בעמערקונג: קירזשנער- און שניידער-ווערקשטעל אויפ'ן ארט.

ווידער א שטורמישע סיים-זיצונג

שארפע רעדעס פון די אפאזיציע-דעפוטאטען געגען בעגרעניצען די רעדנער-צייט אין סיים.—די סאנאציע-מעהרהייט קאפיטולירט און נעהמט אן די רעדנער-צייט אויף א שעה.—אפאזיציע פערלאזט דעם זאל און בעטייליגט זיך נישט אין דער אפשטימונג

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספאָנדענט). אויף דער פרייטאָגדיגער זיצונג פון סיים איז ווייטער בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען ענדערען דעם סיים-רעגולאַמין און זין פון בעגרעניצען די רעכט פון די דעפוטאַטען. די זיצונג איז ווידער געווען פול מיט ליידענשאַפטליכע מאָמענטען. סוף כל סוף האָט די מעהרהייט קאַפיטולירט און האָט אָנגענומען דעם פאָרשלאַג פון סאַנאַציע-דעפוטאַט אַדוו. פאסכאלסקי, אַז די רעדנער-צייט קאָן דויערען א שעה (נישט פופצעהן מינוט, ווי ס'איז פריהער געווען פראָיעקטירט דורך דער סאַנאַציע).

אַלס ערשטער רעדנער איז אַרויסגעטרעטען

דעפ. טאָן

ער האָט געריהמט די פריהערדיגע סיים-רעגולאַמינען, וועלכע זענען צוגעשניטען לויט די בעסטע מוסטערען. אונזערע סיים-מאַרשאַלקעס האָבען בריי-טע רעכט — ממש ווי דער „ספיקער“ אין די ענג-לישע פאַרלאַמענטען, אונזער סיים-רעגולאַמין גיט דעם מאַרשאַלעק רעכט פון א לעצטען פוסק — צו וואָס-זשע דאַרף מען ווייטערדיגע בעגרעניצונגען? א מעהרהייט האָט גרויסע פריווילעגיעס — דאַרף זי לאָזען די מינדערהייט זיך אַרויסזאָגען, בפרט אַז די דעפוטאַטען בעקומען גוט געצאַהלט און אַפילו די אַרומגעשבישעוע דעפוטאַטען-דיעטעס זענען צו פיל אויף שטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע, ס'איז בעסער מען זאָל דאָ, אין סיים קאָנען רעדען איידער ס'זאָל רע-דען די גאַס.

דעפ. מאָן טרעט אַרויס אין שוץ פון דער רעדנערייי: אַז מען רעדט בלויז פופצעהן מינוט, קען מען זיך נישט פאַנאַנדערוויגען און דערגיין ביז די הויכע מדרגות.

דעפ. טאָן אַפעלירט צו דער מעהרהייט זי זאָל זיך נאָך בעטראַכטען אַפטרעטען, איינגיין אויף אַ קאָמפראָמיס. ער שלאָגט פאָר אָפּצושיקען די „אויס בעסערונגען“ צוריק אין דער רעגולאַמין-קאָמיסיע, אויב אָבער ס'וועט קומען צו אַן אָפּשטימונג וועט די יידישע „קאָלאָ“ שטימען געגען פראָיעקט.

דאָס צווייטע וואָרט אין דער דיסקוסיע האָט בעקומען אַ געוועזענער סאַנאַטאָר דעפ. קרייגאַ, פון פויערען-קלוב, א טייל פון זיין רעדע איז געווען אַ מין

ווידוי פון אַנ'אַנטוישטן סאַנאַטאָר

וועלכער איז אַ צייט נאָך דער מאַי-איבערקעהרע-נישן אַנטלאָפען פון'ם אַזוי גערופענעם מאַי-לאַגער. דער רעדנער ציטירט מאַרשאַלק שוויטאַלסקיס רעפעראַטען וועגען פאַרלאַמענטאַריזם, וועלכע ער האָט געהאַלטען מיט קנאַפע צוויי יאָהר צוריק.

איצט — זאָגט דעפ. קריסאַ — טוען די סאַנאַ-טאָרען דאָס, וואָס שוויטאַלסקי האָט דעמאָלט געהאַל-טען אַלס אונמאָראַליש, ער אַפעלירט דעריבער צו יענעם טייל ערליכע סאַנאַטאָרען וועלכע האַלטען זיך נאָך פאַר סאָציאַליסטען, דעמאָקראַטען און רעפּו-בליקאַנער, זיי זאָלען נישט שטימען פאַר די אויס-בעסערונגען פון זייער אייגענעם קלוב.

די לינקע גרופען נעהמען אויף די דאָזיגע ווענ-דונג מיט אַ רייהע חוזק-צווישענרופען אויפ'ן אַד-רעס פון דער „סאַנאַציע“.

דעפ. ראָגווישטשאַק (נ.פ.ר.) האַלט אַ שאַרפע רעדע אין וועלכער ער הוזקט אָפּ פון דער סאַנאַציע, און סאַנאַטאָרען, זאָגענדיג וועגען זיי, אַז

זיי האָבען נישט קיין אייגענע מיינונג,

אַז זיי ברענגען שאָדען דער מלוכה, אַז זיי פיהרען איין סטאָליפינס סיסטעמען, אַז זיי ווילען דער סיים זאָל זיין אַזוי פחדנותדיג, ווי יענער געהאַרכזאַמער סיים, וואָס די רוסישע צאַרין יעקאַטערינאַ האָט בע שטעלט פאַר זיך אין די לעצטע יאָהרען פון פוילענס אומאָפּהענגיגקייט א.אַ.וו.

ווען ס'בעווייזט זיך אויף דער טריבונע דער איינציגער וויצע-מאַרשאַלעק פון דער אָפּאָזיציע פירשט טשעטווערטינסקי — ווערט אין זאַל שטיל: מען ריכט זיך אויף אַ סענסאַציע, וועלכע איז טאַקע „מיט'ן פראַנצויזישען רעגולאַמין אין האַנד“ בעווי-אַרויס דעם טעקסט פון רעגולאַמין, וועלכער פער-פליכטעט אין פראַנצויזישען פאַרלאַ... מאַכט

א שארפן אנגריף אויפן דעפ. צאר

אויף דער לעצטער סיים-זיצונג האָט דעפ. צאַר „מיט'ן פראַנצויזישען רעגולאַמין אין האַנד“ בעווי-זען אַז אין פראַנצויזישען פאַרלאַמענט קענען באַר רעדען גאָר גרויסע קלובען (פופציג דעפוטאַטען) צו פופציג מינוט. פירשט טשעטווערטינסקי לייענט דעם פאַקטישען טעקסט פון פראַנצויזישען רעגולאַמין, וועלכער ווייזט ס'קאַפּוירדיגע — אַז אַפילו די קלענ-סטע קלובען קענען רעדען.

אין זאַל ענטשטעהט אַ גרויסער טומל ווי אויף דער פריהערדיגער זיצונג. אַזוי ווארפט די אָפּאָזיציע ווידער אויפ'ן אַדרעס פון דעפ. צאַר פערשידענע שאַרפע אויסרופען:

— פעלשער! — שרייט מען פון אַלע זייטען — דאָסמאָל זיצט אָבער די סאַנאַציע שטיל, מיט אַראָפּ געלאָזטע אויגען, פערשעהמט, דעפ. צאַר איז נישט-טאָ אין זאַל...

שפעטער ענטשטייט נאָכאַמאָל אַ טומל, בשעת פירשט טשעטווערטינסקי מאַכט אַ רייה קאָמפלי-מענטען די לינקע, איצט טומלען זיך די סאַנאַטאָ-רען.

דעפ. טשעטווערטינסקי דערקלערט, אַז

די ענדעקעס ווילען אפילו זיי נישט בעטייליגען אין דער אפשטימונג!

אַ זעהר שאַרפע רעדע האַלט דער אוקראַינער ראַדיקאַל-סאָציאַליסט אַדוו. לאַדיקאַ.

ער הייבט אָן זיין רעדע.:

— חשובער סיים, וועלכער רעדט נאָך היינט! וואָס שייך די אוקראַינער האָבען זיי ביי קיין שום פוילישע רעגירונג און אין קיין שום סיים נאָך נישט געהאַט די פרייהייט פון וואָרט. איהר דאַרפט נישט רעדען, ווייל איהר מאַכט גימ-נאַסטיק. אַז מען בעפעהלט שטעלט איהר זיך אויף און זעצט זיך. דאָס אוקראַינישע פאָלק שוויגט, אָבער דאָס שווייגען איז געפעהרליך.

אפשר וועט פון דעם דאָזיגען שווייגען אַרויס-וואַקסען אַ טאַט...

אויפ'ן פאָרשלאַג פון איינסעל דעפוטאַט סטאַ-ז׳שאַק ווערט די רעדנער-ליסטע געשלאָסען. ס'דאַרפען נאָך אַרויסטרעטען 6 רעדנער.

דעפ. טעמפקאַ (כ.ד.) האַלט אַ שאַרפע רעדע אין וועלכער ער זאָגט אָן אַז אויב די בעגרענצונגען וועלען אָנגענומען ווערען וועט זיין קלוב אַריבער-טראָגען דעם קאַמף „אויף אַ ברייטערען פאָרום“...

אַ שטאַרקע רעדע האָט געהאַלטען דעפ. זשולאַוו-סקי (פ.פ.ס.). דעפ. זשולאַווסקי זאָגט:

— מיט אַ יאָהר צוריק האָט דער פוילישער פאַר-לאַמענטאַריזם אויפגעהערט צו עקזיסטירען. איהר זענט נישט קיין סיים! די בעפעלקערונג פיהלט עס.

דאָ גרייפט דער רעדנער שאַרף אָן די קאַפּיטאַ-ליסטישע שרייבער, וועלכע בעלידיגען איהם אין זייערע צייטונגען צוליב זיינע שאַרפע רעדעס, בע-זונדערס שאַרף גרייפט ה' זשולאַווסקי אָן דעם יונ-גען ווילנער מאַנאַרכיסטישען דעפוטאַט מאַצקיעוויטש וועלכער שרייבט אונטער'ן פסעוודאָנים „צאַט“, זשו-לאַווסקי זאָגט וועגען איהם:

— עפּעס אַ געמיינער, געקויפטער זשורנאַליסט „צאַט“ צי גאָר אַ טשאַד.

ווען דעפ. זשולאַווסקי דערקלערט אַז „די רע-גירונג ברעכט ציניש די געזעצען“ — רופט איהם דער מאַרשאַלעק צו אָרדנונג.

„מיר בלייבען דאָ אין סיים — זאָגט דער רעדנער ווייטער — נישט כדי מיט אייך צו טענה'ן אָדער מיטצואַרבייטען, מיר בלייבען דאָ,

כדי אייך צו דעמאסקירען,

כדי אייך פאַקטיש צו דערמאָנען אַז איהר זיצט פאַק-טיש אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק“.

צום שלוס מאַכט דעפ. זשולאַווסקי אַ וויץ:

— ווי איהר זעהט, איז פונדוועסטוועגען פופ-צעהן מינוט... גענוג, כד יאייך צו שטעמפלען, ווי האָט עס פערדינט.

נאָך זשולאַווסקין בעקומט אַ וואָרט דער אַלטער

ענדעקישער פיהרער טראמפטשינסקי

אויף זיין רעדע האָבען אַלע געוואַרט מיט שפּאַנונג. די ענדעקעס און פויערען האָבען איהם אויפגענומען מיט אַפּלאָדיסמענטען.

פעסטשטעלענדיג אַז ס'איז אונמעגליך זיך רו-היג צוצוקוקען צו אַלץ, וואָס קומט פאָר, זאָגט טראָמפטשינסקי אַזוי:

איהר פיהלט א טויט-שנאה צום סיים

די דאָזיגע שנאה האָבען מיר געזעהען אין די אינטערוויוען פון מאַרשאַל פילסודסקי, איהר זענט איבערצייגט, אַז יעדער ערליך געוועהלטער סיים — וועגען די אַנוועזענדע רעדט זיך נישט! (גרויס געלעכטער אויף די בענק פון דער אָפּאָזיציע) — ווערט זיין אַ שטערונג דער זעלבסטהערשאַפט. פאָל-גענדיג דעם ווילען פון מאַרשאַל פילסודסקי — כ' ווייס נישט פאַרוואָס איהר רופט דאָס אידעאָלאָגיע! — ווילט איהר דערנידעריגען דעם סיים.

אין ווייטערדיגען גאַנג פון זיין רעדע טרעט דעפ. טראָמפטשינסקי אַרויס געגען דעם, וואָס מען לאָזט נישט צו קיין עפענטליכען עדות-פערהער וועגען די פערהעלטענישען אין דער בריסקער דע-פוטאַטען-תפיסה.

איינסעל-דעפוטאַט פאַלאַקעוויטש: איהר האָט בייגעוואוינט אַ גאָטעס-דינסט לכבוד דעם מערדער פון מלוכה-פרעזידענט נארוטאָוויטש!

דעפ. טראָמפטשינסקי: דאָס איז ליגען! ווען און וואו?

דעפ. פאַלאַקעוויטש: איהר האָט נישט קיין דרך ארץ פאַר'ן מלוכה-פרעזידענט!

דעפ. זשולאַווסקי: איהר האָט געשאָסען צום מלוכה-פרעזידענט פון האַרמאַטען.

דעפ. טראָמפטשינסקי ענדיגט זיין רעדע: איהר וועט נאָך פיל מאָל ענדערען דעם רעגולאַמין, שטרייכט אָבער דאָרט אויס דעם ערשטען אַרטיקעל אַז דער סיים-מאַרשאַלעק דאַרף אָפּהיטען דעם כבוד פון סיים, דער דאָזיגער אַרטיקעל איז שוין איבריג!

נאָך דער רעדע פון דעפ. זאַמערשטיין „קאָלאָ“ וועלכער זאָגט זיך אַרויס געגען ענדערען דעם רעגו-לאַמין בעקומט אַ וואָרט דער קאָמוניסטישער דעפו-טאַט דאַנעצקי, — במשך פון צוויי יאָהר איז דאָס שוין די דריטע פערשאַרפונג פון סיים-רעגולאַמין, מען וויל, זעהט אויס, אַז דער פאַשיסטישער סיים זאָל זיין ענהליך צו בעוועלערס „בייראַט“, מען וויל דער סיים זאָל פערוואַנדעלט ווערען אין אַ „מלוכה'שען אַמט אָפּצושטימען געזעצען“.

די אמת'ע סענסאַציע קומט ווען ס'נעהמט אַ וואָרט דער רעדנער פון רעגירונגס-לאַגער דעפ. פאַסכאַלסקי, ער האַלט אַ לאַנגע רעדע, וועלכע ער פערענדיגט אָבער מיט אַ קאַפּיטולאַציע-דערקלערונג: ער שלאָגט פאָר אַנ'אַנדער רעדאַקציע פון דער סאַ-נאַטאָרישער „אויסבעסערונג“, דער ערשטער „סאַנאַ-ציע“-פאָרשלאַג האָט גערעדט וועגען בעגרענצען די רעדנער ביז פופצעהן מינוט, איצט שלאָגט שוין ז'עפּ. פאַסכאַלסקי פאָר, מען זאָל לאָזען אַ שעה און געבען דעם מאַרשאַלעק די רעכט צו בעגרענצען די רעדנער ביז פופצעהן מינוט.

דער רעפערענט פון דער רעגולאַמין-קאָמיסיע דער איינסעל-פיהרער דעפ. פּאָדאָסקי נעהמט גלייך אָן די אויסבעסערונג. ווען מען טרעט אָבער צו צו דער אָפּשטימונג

הויבען זיך אלע אפאזיציאנעלע דעפוטאטען אויף פון זייערע ערטער און פערלאזען דעם זאל

אונטער אַ האַגעל פון געשרייען. די פ.פ.ס. און פויערים-דעפוטאַטען הויבען אָן זינגען „גדי נאַרוד דאָ באָיו“. אין די הענד פון די לינקע דעפוטאַטען בעווייזען זיך העמערלעך, אייזענס, שטעקעלעך, מיט וועלכע פיל פון זיי הויבען אָן צו קלאַפּען אין די טישען. נאָך אַ ווייל און איך זאַל בלייבען בלויז די איינסעל-דעפוטאַטען און די... קאָמוניסטען. די סאַנאַציע נעהמט זיך אָן איהרע אויסבעסערונגען.

די נאָהענטסטע זיצונג פון סיים איז בעשטימט געוואָרען אויף קומענדיגען מיטוואָך.

מאָנארכיסט מאצקעוויטש ארויסגערופען אויף א דועל דעפ. זשולאווסקי

וואַרשאַ, 24, (טעלעפאָניש). דער סאַנאַציע-מאָנאַרכיסט מאַצקיעוויטש וועלכער איז שאַרף אָנ-געגריפען געוואָרען דורך דעפ. זשולאַווסקי אין זיין סיים-רעדע האָט געשיקט צום לעצטען צוויי סעקונ-דאַנטען די איינסעל-דעפוטאַטען שיקשינסקי און פאַלקאָווסקי.

דעפ. זשולאַווסקי האָט די סעקונדאַנטען גע-ענטפערט אַז סאָציאַליסטען שלאָגען זיך נישט אויף קיין דועלען, אויב מאַצקיעוויטש פיהלט זיך בעליי-דיגט קען ער זיך ווענדען צום מאַרשאַלעק-געריכט.

גראנדיעזע לויה פון ארטור שניצלער

ער איז געקומען צו קבורה אין אַני-עהרען-קבר

וויען, 24 (י. ט. א. טעלעגראַפיש). אין דער לויה פון ארטור שניצלער האָט אנטיילגענומען דאָס גאַנצע אינטעלעקטועלע וויען. אין דער לויה האָבען זיך בעטייליגט דעלעגאַציעס פון דער רעגי-רונג, פון דער שטאָט-פערוואַלטונג, דאָס פרעזידיום פון דער קהלה. מ'האָט איהם קובר געווען אין אנ'עהרען-קבר אויפ'ן יורישען בית-עולם.

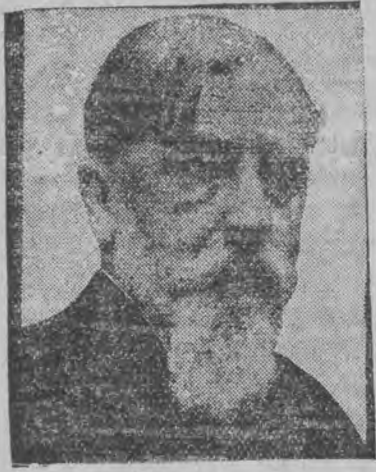

אַרטור שניצלער

דער בעריהמטער יודיש-דייטשער שריפטשטעלער און דראַמאַטורג איז געשטאָרבען אין עלטער פון 69 יאָהר.

דעמאנסטראציעס פון ענדעקישע סטודענטען געגען לעטלאנד

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאָניש) אויפ'ן אוני-ווערזיטעטס-הויף זענען היינט פאָרגעקומען דעמאָנ-סטראַציעס פון ענדעקישע סטודענטען געגען לעט-לאַנד. די סטודענטען האָבען געוואָלט ציהען צום לעטישען קאָנסולאַט. מ'האָט זיי אָבער נישט גע-לאָזען. דערוויילע האָבען די סטודענטען אויסגע-האַקט די שויבען דאָרט, וואו זיי האָבען געזעהן דאָס בילד פון מאַרש. פילסודסקי.

2 מיליטערישע לופט-פליהער געהרגעט געווארען בעת א קאטאסטראפע

לעמבערג, 24 (טעלעפאָניש) נעבען לעמ-בערג איז פאָרגעקומען א שרעקליכע אעראָפּלאַן-קאַטאַסטראָפע. דער פּאָרוטשניק פּעץ און דער סער-זשאַנט גרושקאַ זענען דערהרגעט געוואָרען.

די סעקונדאַנטען זענען אַוועק אין סאַנאַציע-קלוב און צוגעפעשטעלט צו ידער שטייגער איז, אַנ איינזייטיגען פּראָטאָקאָל, אַז ה' זשולאַווסקי איז נישט קיין עהרען-מאַן. דעם פּראָטאָקאָל האָבען זיי איבערגעגעבען די סיים-זשורנאַליסטען.

סיים-פרעזידיום פון בלויז סענאטארען

וואַרשאַ, 24, (טעלעפאָניש) די סיים-סעקרעטאַרען קאַרנעצקי (נ.ד.) און פּאַבאָזשני (כ.ד.) האָבען געמאָלדען דעם מאַרשאַלעק אַז זיי טרעטען אַרויס פון פרעזידיום.

אויף אַזאַ אופן בעשטייט דער סיים-פרעזידיום בלויז פון סאַנאַטאָרען.

צום בעזוך פון פראנצויזישען פרעמיער לאוואל אין אמעריקא

סטימסאָן אמעריק. שט אַטס-סעקרעטאַר פאַר אויסערן-ענינים

פרעמיער לאַוואַל

פרעזידענט היבער

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
25 אָקטאָבער 1931

מיר מוזען אנטדעקן דאס איצטיגע רוסלאנד —

שרייבט דער בעקאַנטער ענדעקישער פּובליציסט אדאלף נאוואטשינסקי

אַנ'אינטערעסאַנטען אַרטיקעל וועגען דער פּויליש־ בעציהונג צום ראַטען־פערבאַנד האָט איצט אָנגעשריבען אַדאָלף נאָוואַטשינסקי.

„ ביי אונז הו'יבט אָן נאָוואַטשינסקי, הערט מען נאָך אַלץ נישט אויף צו חזר'ן כסדר די זעלבע מעשות וועגען ג.פ.או. (פונקט ווי די פאַר־יאַרע אויף ג.פ.או. וואָלט אַנדע־שוואו נישט געווען), וועגען וואַויגונג־נויט, וועגען יקר־ות, וועגען דעם, אַז מ'קען אין ע־געץ קיין שוואַק נישט קויפען, וועגען אַרומ גע־יסענע קינדער, וואָס וואַנדערען אַרום, וועגען קרויט־זופ, וואָס ד יאינטעליגענץ מוז טראָגען, וועגען אַרויספיהרען בילדער און בריליאַנטען פון די צאַרישע מוזעען, וועגען די לייכט גט'ן און חתונות, וועגען די סעקסועלע אַ־גיעס פון דער יוגענד און קינדער א. אַז. וו.

אַ סך אמת איז פע־האַן אין די דאָזיגע אַנעקדאָטען, אָבער אויף וויפיל ס'האַנדעלט זיך וועגען די לעצטע צוויי יאָהר — אויך אַ סך גוזמא און שאַרזש. דער גאַנצער טאָן פון דער פּאָפּולערער פּרעסע אין „וואַרשעטשקע" איז סיסטעמאַטיש אָנגעשטעלט דע־ויף אַז אין די סאָוויעטען גייט אַלץ צום ע־גסטען, דורכאויס דורכפאַלען, פליטות (באַנקראָט). ווען לויט דע־ דאָזיגער קאָנצעפּציע וואָלט מען זיך געוואָלט ... סאַ־בייטען אַ בעגריף וועגען די סאָוויעטען, וואָלט עס מעהר וויי־יגער אויסגעקוקט אַזוי: פאַ־ אַלע „קראָמען" שטייען קילאָמעטער־לאַנג ריי־הען, און אין די קראָמען און אין די מאַגאַזינען איז פּוסט: 2 פעסלעך אוגע־קעס און עטליכע פאָר קאַלאָשען.

„אין יעדער שטוב, אין יע־ער צימער כדאַפען צו 8—10 פע־זאָן, קיין נייע הייזער בויט מען נישט און אויב מ'בויט פאַלען זיי איין. די צוגען קומען אָן מיט אַ צעהן־שעה'דיגע פערשפּעטיגונג, אויב מ'אינסטאַלי־ט וואו ס'איז נייע מאַש־נעס. ווערען פון צעהן אַכט קאַליע אין משך פון איין חודש. די בעפעלקע־ונג גייט אַרום אין שמאַטעס, די קאָמי־סאַ־ען טריבקען יעדען טאָג שאַמפּאַניער, אין די שולען הרמען כסדר פאַר מיטינגען פון יונגלעך און מיידלעך. אַלע צע־קוועס זענען געשלאָסען. די פאַ־פעס זענען אויף סיביר, דאָ און דאָרט בויען „דייטשען עפּעס אַ נייע פאַבריק אָבער זיי פאַלען איין, איידער זיי ווערען פערטיג א.אַז.וו. א.אַז.וו.

„אַזוי, שרייבט נאָוואַטשינסקי, איז געווען און נאָך הונדע־ט מאָל ערגער אין לעגינס און טראָצקיס צייטען, אָבער זיבט עטליכע יאָהר איז שוין אינגאַנצען אַנדע־ש. און ווען מ'נעהמט אין האַנט וועלכען ס'איז בוך פון אַ דייטשען מחבר בעווייזט עס עפּעס גאַנץ אַנדערש.

„לאָמיר נעהמען אין אַכט די ענטוויקלונג און וואוקס פון דער פרעסע, וועגען קאָלאָסאַלען וואוקס פון דער סאָוויעטישער פרעסע זענען שוין אָנגעשריבען געוואָר־ען עטליכ עדייטשע ביכער (נישט בראַשור־ען): פון אָטאָ יעליגער, ק. מאָר און פּראָפ. פ. מייער פון מינסטער, וואָס ווייזט זיך אַרויס? אין יאָהר 1920 זענען אין מאָסקווע אַרויסגעגאַנגען 7 צייטונגען מיט אַ גרויסען טיראַזש: 3.965,000. איצט אין 11 יאָהר אַרום בעטרעפט דער טיראַזש פון דער גאַנצער סאָוויעטישער פרעסע 25 מיליאָן עקזעמפּליאַ־ען; 349 רעדאַקציעס פון טאָג־צייטונגען 357 פע־יאָדישע. „פּראַוודאַ" גייט אַרויס אין אַ מיליאָן עקזעמפּליאַ־ען. „איזוועסטיאַ" אין 800,000 „קרעסטיאַנסקאַיא גאַזעטאַ" — 1.750,000 אַרויסגיין גייט זי אַרויס אין 58 שפּראַכען, און פּרט פון טי־ראַזש דערנעהנטערט זי זיך שוין צו די אַמעריקאַנער. אָבער נישט דערין גייט עס, נישט אין ציפער פון טיראַזש, ס'גייט אין עפּעס אַנדערש, אין פרייהייט פון וואָרט ,אין די צענזור־פערהעלטנישען.

„מיט פולע הויפענס קען דער קאַפּיטאַליסטישער מערב שעפּען קריטישע פּרטים וועגען ד'ער סאָוויעטישע־ ווירטשאַפט דווקא פון דער סאָוויעטישע־ פּרעסע, כלומרשט אָפיציעלער, כלו־מרשט אוניפאָרמירטער, כלומרשט געשטיקטער פון צענזור־טעראָר, מ'דאַרף אַפילו זיך נישט בענוצען מיט דער עמיגראַציע־פּרעסע, ווי דאָס פּראַקטיצירט זיך שטענדיג; מ'דאַרף אַפילו נישט לייענען די קלאָגלידער פון פערטריבענעם טראָצקי, ס'קלעקט צו לייענען די סאָוויעטישע פּרעסע, כדי פון דאָרטען צו שעפּען מאַטע־יאַל.

מ'לייענט איצט זעהר אָפט איבערועצונגען און איבע־דרוקען פון „עקאָנאָמיטשעסקאַיאַ זשיזן", „קראַסנאַיאַ זוויעזדאַ", „סאָוויעצקאַיע סטאַ־יטעל־סטוואָ", און אַנד. וואו פע־שידענע סקעפּטיקער און אומצופ־ידענע קריטיקירען אָהן רחמנות אין די „בריעף אין רעדאַקציע" וואָס זענען אויפ'ן ענגלישען מוסטער איינגעפיהרט געוואָרען אין די בריף און אַר־טיקלען פון די פינף הונדע־ט טויזענד קאָרעספּאָנ־דענטען, פון די פע־שידענע „ראַבקאָרן", „ראַבסיעל־קאָרן" און אַנד. זענען פערהאַן כסדרדיגע אָנקלאָגעס הויך־מאַכע־יי, קריטיקעס, די פּריי־עסטע אין טאָן, שאַרפע און געוואַלדיגע.

גענוג אויך צו לייענען וואָס ס'האָט וועגען סאָוויעטישען גע־יכטס־ווע־ען געשריבען דער פאַר־זיצע־ פון העכסטען אַפּעלאַציע־טריבונאַל, אַ. סאָלץ, וועגען דע־ קאָלעקטיוויזאַציע באַראַנאָוו אין „עקאָנאָמיטשעסקאַיאַ זשיזן", וואָס ס'שרייבט קאָלצאָוו אין די פעליעטאָנען אין „פּראַוודאַ", וואָס ס'שרייבט סטאַ־ליגס רעכטע האַנד דער קאָמיסאַר קאַגאַנאָוויטש, ווי פריי עס „שניידען" סטאַלינען די אָפּאָזיציאָנערען זינאָוויעוו—אַפּעלבוים און ראַקאָווסקי אין פּלוגבלעט־לעך, וואָס זיי פע־שפּרייטען פראַנק און פריי, פאַר־וואַ־פענדיג איהם פערראַט פון דער רעוואָלוציע, עוואָלוציע צום קאַפּיטאַליזם. שוין נישט אַפילו דעם מלוכה'שען, נאָר אַפילו צום פּריוואַטען, פאָרוואַר־פענדיג איהם ליקווידאַציע פון דיקטאַטור פון פּראָ־לעטאַ־יאַט און קאָנטער־רעוואָלוציאָנערע טענדענ־צען.

„וואָס זאָל עס בעווייזען? וועלכע אויספיהר־ען קען מען מאַכען פון דער דאָזיגער פרייהייט פון ק־יטיק, סאַטירע און די געוואַלדיגע פּאָלעמיקעס, וואָס ס'פיה־ען צווישען זיך די פּובליציסטען און שלעפּען אַ־ויס אויף דער אויבערפלאַך אַלע חסרונות און אַפילו קאָמפּראָמיטאַציעס? אָט דאָס בעווייזט טאַקע אַ געפיהל און בעוואוסטזיין פון מאַכט, פעסטקייט, סטאַביליזאַציע און גלויבען, אַז מ'מעג זיך שוין דע־לויבען אויף קריטיק און אַפילו היפּערקריטי־ציזם, און די שרעקליכסטע שמוצען קען מען שוין עפענטליך וואַשען.

ס'וואָלט שוין אַזוי אַ־ום געווען צייט, אַז אויך ביי אונז זאָל מען זיך אַזוי נישט פע־איינפאַכען די „איינשטעלונג" לגבי אַזאַ וויכטיגער, היסטאָ־רישער וועלט־פּראָבלעם בלויז דורך ברענגען ציטאַטען פון „דיילי מייל" אָדער „וואָזראָזשדעניע" אָ־דע־ דורך באַהען די עפענטליכע מיינונג אַז דער פינפ יאָהר, למשל, האָט זיך נישט איינגעגעבען, האָט באַנקראָטירט אויף דער גאַנצער ליניע א.ד.גל.

„דער פינפיאָהר האָט זיך אָנגעהויבען אין יאָהר 1928 איצט איז 1931, דער פינפטער יאָהר וועט אַזוי אַ־ום ערשט זיין אין 1933, מ'דאַרף זיך נאָך אָפּהאַלטען מיט פ־יהצייטיגע האַראָסקאָפּען בנוגע דעם פינפטעל.

„פריהער פון אַלץ מוזען מיר אָבער שטודי־רען! שטודירען, אָדער אַנדערש געזאָגט: ענטדעקען די איצטיגע רוסלאַנד.

„מיר, די נאָהענסטע שכנים, קענען איהר אין יאָהר 1931 בוכשטעבליך וויניגער פון אַלץ. פונקט ווי אַנטלאַנטידע".

און דאָס איז אַ פעהלע־, פערענדיגט נאָוואַטשינסקי.

די קאלענדאר-רעפארם ווערט בעטראכט אלס נישט-אקטועל

שלום פון די זשענעווער בעראטונגען

זשענעווע (י.ט.א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער קאָנפערענץ פאר טראנזיט און קאָמוניקאציע איז בעהאנדעלט געוואָרען דער בעריכט־פּראָיעקט, וואָס איז פאָרגעלעגט געוואָרען דורך דעם רעדאקציאָנס־קאָמיטעט וועגען 1) סטאַבּיליזירונג פון די געוועהנליכע חגאות און 2) די רעפאָרם פון גרעגאָריאַנישען קאלענדאר.

בנוגע דער ערשטער פראגע איז די קאָנפערענץ געקומען צו א פּאָזיטיווער מסקנה. זי זאָגט זיך ארויס אין א פאָרמעלער דעקלאראציע, וואָס איז איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען פאר דער סטאַבּיליזירונג פון די בעוועגליכע חגאות. די קאָנפערענץ בעט דעם פעלקערבונד ראט ברענגען די דאָזיגע דעקלאראציע צו קענטניש פון די רעליגיעזע אויטאָריטעטען און דריקט אויס די האָפנונג, אז די לעצטע וועלען זיי גינסטיג אויפנעהמען.

בנוגע דער רעפאָרם פון קאלענדאר האָט זיך די קאָנפערענץ בעגנוגענט נאָר דערמיט, וואָס זי האָט איינשטימיג אָנגענומען א בעריכט, אין וועל־כען זי פּרובט צו רעזיומירען און פּרעציזירען די שטאַנדפּונקטען פון די פערשידענע דעלעגאציעס.

די רעזולטאַטען פון דער קאָנפערענץ, ווי זיי זענען געקומען צום אויסדרוק אין בעריכט, בע־דייטען, אז די פראגע פון דער רעפאָרם פון גרעגאָריאַנישען קאלענדאר איז אויף א לאנגע צייט אראָבגענומען געוואָרען פון סדר־היום אלס נישט אַקטועלער פראגע. זעהר וועניג מלוכות זענען גע־קומען צו דער קאָנפערענץ מיט קלאָרע אינסטרוק־ציעס צו ווירקן פאר א באלדיגע רעפאָרם. דאָס רוב האָבען איבערהויפּט קיין קלאָרע אינ־סטרוקציעס נישט געהאַט. אנדערע דעלעגירטע ווי־דער און ביחוד די איטאַליענישע האָבען נישט בעהאַלטען זייער געגנערשאַפט צו יעדער ראַדיקאַ־לער רעפאָרם, וועלכע וועט ברעכען מיט די אַלטע טראַדיציעס און ברענגען גאָר צו גרויסע פער־טרובאַציעס. דער בעריכט גופא איז א קאָמפּראָמיס צווישען די פערשידענע טענדענצעז, וועלכע זענען געקומען צום אויסדרוק אויף דער קאָנפערענץ.

אפקלאנגען פון די אנטי-יודישע אויסשרייטונגען אין מעקסיקא

לאָנדאָן, (י.ט.א.) אין בעריכט פון „דזשאָינט פאָריין קאָמיטע" וואָס איז פאָרגעלעגט געוואָרען אויף דער לעצטער זיצונג פון „באָרד אָף דעפּוטיטס" ווערט פעסטגעשטעלט, אז די אנטי־יודישע אויסשטרייטונגען, וואָס זענען פאָרגעקומען אין מאַי און יוני ה. י. אין מעקסיקאָ־סיטי זענען געווען א פועל־יוצא פון דער פרעמד־ען־פיינדליכער בעוועגונג צוליב דעם ווירטשאַפטליכען קריזיס און האָבען נישט געטראָגען קיין בולט אַנטיסעמיטישען כאַראַקטער. „די דזשאָינט פאָריין קאָמיטע" דריקט אויס צופרידענהייט דערמיט, וואָס די געשעהענישען האָבען זיך שוין מעהר נישט איבערגעחזרט און האָפט, אז מיט'ן אריינטריט פון מעקסיקאָ אין פעל־קערבונד, וועט אויך געהעריג געזיכערט ווערען דער שוץ פון די מינדערהייטען.

בנוגע דער „אינדישער" קאָנפערענץ פון „רונדען טיש", וואָס קומט איצט פאָר אין לאָנדאָן, האָט דער „באָרד אָף דעפּוטיטס" בעשלאָסען נישט אונטערצונעמען קיין שום אַקציע אין איצטיגען מאָמענט, נעמענדיג אין אַכט, אז צווישען דער 300־מיליאָניגער בעפעלקערונג אין אינדיען וואוי־נען נישט מעהר ווי 20,000 יודען.

יוד. הילף-טעטיקייט אין בודאפעשט

בודאַפּעשט, (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאנג מיט דער גרויסער נויט, וואָס הערשט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין בודאַפּעשט, ווערט אונ־טער דער ליטונג פון האָפּראַט סאַמועל שטערן אָרגאַניזירט א הילפס־אַקציע. ביז איצט זענען שוין פערטיילט געוואָרען 120,000 אומזיסטע מיטאָגען. אויף די צוועקען פון דער הילפס־אַקציע איז ביי איצט געזאַמעלט געוואָרען 60,000 פּענגע.

די וואהל-קאמפאניע אין ענגלאנד

די קאָנסערוואַטיווע דעפּוטאַטקע לעדי אסטאר אגיטירט צווישען די ענגלישע מאַטראָזען

מען געהט וועהלען א פערוואלטונג

סוף כל סוף איז דאָך אַ קהלה־ראט נישט העכער ווי סיים און אויב א פּאַרלאַמענט קען ווערען נאָר א דעקאָראַציע, א רעפּרעזענטאַנץ, מיט וועלכער מען רעכענט זיך יאָ און מען האָט אַ ברירה אויך זיך נישט צו רעכענען, איז א קהלה־ראַט געוויס נישט מעהר. אין בעסטען פאַל העלפט דער ראַט דער פערוואַלטונג אין דער אַר־בייט. אין ערגסטען פאַל קריטיקירט ער. א ראַט איז בבחינת אישה, פון וועלכער עס איז געזאָגט געוואָרען, אז זכה עוזרתו, לא זכה כנגדו, אז דער מאַן איז ווערט איז די פרוי פאַר איהם אַ הילף, אַז ער איז נישט ווערט איז זי זיין געגנערין. אויב דער ראַט איז בבחינת אישה, הערט מען איהם טאַקע ווי דאָס ווייב...

די ראָל פון ראַט און זיין פּרעסטיזש איז אַ בעשרענקטע. עס איז רעכט יאָ און עס איז רעכט נישט אויך. אַנדערש איז עס מיט דער פערוואַלטונג. זי טראָגט די אחריות פאַר דער אַרבייט און היט אויך די אַרבייט. צי גוט צי שלעכט, איז שוין א שפּעטערע פראַגע. פאַרלויפיג מוז מען זיך איינ־שפּאַנען אין יאָך און נעהמען אויף זיך די גאַנצע לאַסט און דאָס איז היינט זעהר א שווערע אויפ־גאַבע. איך מוז מודה זיין, דאָס איך וואָלט נישט געהאַט דער מוט היינטיגע צייטען צו געהן אין אַ פערוואַלטונג און נעהמען די אחריות פאַר א קהלה, וואָס טרינקט זיך און האָט זיך נישט ביי וואָס אָנצוכאַפּען.

אונזערע קהלות האָבען אפילו שטענדיג גע־האַט הוצאות, זיי האָבען שטענדיג אויסגעהאַלטען כלי קודש, האָבען שטענדיג געזאָרגט פאַר תלמוד תורה, ביקור חולים און אפילו גמילות חסדים, ד. ה. זיי האָבען שטענדיג געטראָגען אויף זיך דעם יאָך פון רעליגיעזע, קולטורעלע און סאָציאַלע אויפגאַבען. אָבער אין די אַלטע צייטען, ביי פּרי־מיטיווע פערהעלטניסען, זענען די אַלע אינסטי־טוציען געווען א חי נושא את עצמו, זיי האָבען זיך כמעט אליין אויסגעהאַלטען. יעדע פון די אינסטיטוציעס האָט געהאַט אייגענע מקורים, פון וועלכע זיי האָבען זיך כמעט אליין אויסגעהאַלטען. די תלמוד תורה האָט געהאַט איהרע פּושקעס, נדרים און נדבות. דאָס גלייכען האָט געהאַט דער גמילות חסדים זיינע פעסטע הכנסות, דאָס רוב איז עס געווען פעסטע פונדושען, לעגאַטען, עול־מות געלדער, — ווי מען האָט עס אַמאָל גערופען. וועגען די כלי קודש איז אַבגערעדט. פון זיי האָט מען נאָך פערדינט, תורה איז געווען די בעסטע סחורה — אויך פאַר דער קהלה.

היינט האָט עס אַלץ אויפגעהערט, היינט זענען די אַלע קוואַלען פון הכנסה אַזוי גוט ווי פערשטאָפּט, געבליבען איז נאָר די שחיטה, וועלכע קען זיין א מקור פון הכנסה, אָבער די לאַגע איז אַזאַ, דאָס די קהלה און להבדיל די תורה זענען היינט אַ מקור פון פרנסה פאַר יחידים. דער כלל דערלעבט נאָר דערצו. די שחיטה איז היינט דער בעסטער בערוף און א יוד, וואָס האָט קבלה אויף שחיטה, פערדינט מעהר ווי איינער, וואָס האָט געענדיגט דריי פאַקולטעטען. אין וואַרשאַ און אין אַ גאַנצע רייהע שטעט איז עס אַ פּריוואַטע אונטער־נעהמונג, וועלכע די קהלה איז מחויב צו היטען און שטיצען, נישט האָבענדיג דערפון גאָרנישט.

די היינטיגע קהלה האָט נאָר הוצאות, צו קיין הכנסה לאָזט מען איהר נישט צו. פון וואַנען זאָל זי נעהמען צו דעקען די הוצאות? אויב זי האָט נישט קיין אונדירעקטע הכנסות מוז זי זוכען דירעקטע. זי מוז זיך שטיצען אין גאַנצען אויף דעם עטאַט, ווי אַזוי מען קריגט היינט אַרויס ביי יודען הונדערטער טויזענדער זלאָטעס עטאַט, איז אַנ'אויפגאַבע, צו וועלכער איך פיהל מיך נישט בערופען. דערצו, דאַרף מען האָבען ספּעציאַליסטען, וואָס פערשטעהען די קונץ אויסצופּרעסען אַנ'אויס־געפּרעסטע ציטרין...

מען געהט וועהלען אַ פערוואַלטונג, געוויס וועלען נישט פעלען קיין בעלנים אויף די אַמטען. אָבער יעדער, וואָס לאָזט זיך וועהלען, מוז געדענ־קען, אז דאָ האַנדעלט זיך נישט וועגען כבודים, אַז דאָ האַנדעלט זיך וועגען אַ שווערער און פער־אַנטוואָרטליכער אַרבייט, דאָפּעלט שווער אין היינ־טיגער צייט און דערפאַר מוז יעדער פּרובען ביי זיך זעלבסט, צי פערמאָגט ער די קוואַליפיקאַציעס. די כחות, וואָס זענען דערצו נויטיג. נישט קיין כיבוד טיילט מען דאָ, נאָר אַ גרויסע אחריות לעגט מען אויף זיך אַרויף.

ש. י. סטופּניצקי.

דער יודישער ערד-בעזיץ אין א"י פערגרעסערט דרייפאַכיג

ירושלים, (י.ט.א.) אין פערגלייך מיט'ן יאָהר 1913 האָט זיך דער יודישער ערד-בעזיץ אין ארץ-ישראל פערגרעסערט כמעט דרייפאַכ'ג. אין יאָהר 1923 האָט דער יודישער ערד-בעזיץ בעטראָגען 448,000 דונאַם, אין יאָהר 1929 – 1,200,000 דונאַם. דער יודישער ערד-בעזיץ איז אָבער געוואַקסען נישט גלייכמעסיג. דער ערד-בעזיץ פון „פיקאַ" איז אין יאָהר 1929 אין פערגלייך מיט'ן יאָהר 1913 געשטיגען אויף אַנ'ערך 50 פראָצ. דער פריוואַט-בעזיץ איז אויסגעוואַקסען דרייפאַכיג, דער ערד-בעזיץ פון קרן-קימת איז אין יאָהר 1929 געוועזן 14 מאָל אַזוי גרויס ווי אין יאָהר 1913. דער פריוואַט-בעזיץ בעטרעפט 44,2 פראָצ. פון גאַנצען יודישען ערד-בעזיץ, דער פיקאַ-בעזיץ – 38 פראָצ. און די ערד-שטחים פון קק"ל – 25 פראָצ. פון גאַנצען יודישען ערד-בעזיץ.

דער יודישער אַנטייל אין אָראַנזשען-עקספּאָרט פון ארץ-ישראל בעטרעפט העכער 40 פראָצ. די יודישע ווייןגאָרטענס בעטרעפען אַ דריטעל פון אַלע ווייןגאָרטענס אין לאַנד, די יודישע מאַנדעל-פּלאַנצונגען בעטרעפען 75 פראָצ. פון זייער גאַנצען שטח אין לאַנד.

מיטטיילונג פון „מזרחי" אין פוילען

וועגען אַרויסטריט פון דייטשען „מזרחי" פון וועלט-פערבאַנד

וואַרשאַ. (יט"א) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ידיעה וועגען אַרויסטריט פון דייטשען מזרחי פון דער אַלוועלטליכער מזרחי-אָרגאַניזאַציע האָט דער ועד המרכזי פון „מזרחי" אין פוילען צוגעשיקט דער יט"א פאָלגענדע מיטטיילונג:

אַזוי ווי אין קאָמוניקאַט וועגען דעם אַרויסטריט פון דייטשען מזרחי פון וועלט-מזרחי געפינען זיך צוו. אַנדז. אַלס הויפּט-מאָטיוען — דער מאַנגעל פון פערשטענדעניש פאַר דער יוגענד, וואָס איז אָרגאַניזירט אין ברית עולמית און די שטערונגען וואָס ווערען געמאַכט דעם הפועל המזרחי — גיט אונז איבער דער מיטגליד פון דער הנהלה פון ברית עולמית, מיטגליד פון אַקציאָנס-קאָמיטעט הרב ניירפעלד, פאָלגענדעס:

נישט וועלענדיג אַריינגעהען אין די דיפערענצען, וואָס זענען ענטשטאַנען צווישען אַ גרופּע פון דייטשע מזרחי מיט'ן וועלט-מזרחי, מוז אָבער פעסטגעשטעלט ווערען אַז די אויבענדערמאָנטע הויפּט-מאָטיוען וואָס ווערען אויסגערעכנט אין קאָמוניקאַט פון דייטשען „מזרחי" זענען זיך סותר דורך דעם פאַקט גופא וואָס אויף דער לעצטער "מזרחי"-קאָנפערענץ אין באַזעל זענען גראַד די פאָרשטעהער פון „ברית עולמית" געווען די גרעסטע געגנער פון וואַ וועלכער עס איז שפּאַלטונג אינ'ם מזרחי, בעזונדערס רעדט געגען די אויבענדערמאָנטע מאָטיוען דער פאַקט, וואָס אין דעם מרכז עולמי בעטייליגט זיך אַ פאָרשטעהער פון ברית עולמית.

געשענדעט דעם דענקמאָל פון לודוויג בערנע

פראַנקפורט. (יט"א) דער דענקמאָל פון לודוויג בערנע אין פראַנקפורט איז ביינאַכט שווער בעשעדיגט געוואָרען. די נאָז און אַנדערע טיילען פון מאַרמאָר-ביוסט זענען אָפּגעבראָכען. די שענדער, וועלכע האָבען זיכער געהאַנדעלט צוליב אַנטיסעמיטישע מאָטיוען איז ביז איצט נישט געלונגען צו ענטדעקען. דער בערנע-דענקמאָל איז געשטעלט געוואָרען אין יאָהר 1877 און איז געשאַפען דורכ'ן סקולפּטאָר קאופערט.

נאָך דער קאַטאַסטראָפע אין די קוילען-גרובענס אין וועסטפאַליען

די לויה פון די אומגעקומענע

פון דער שיף אין געריכטס-זאַל

די דייטשע מאַטראָסען, וועלכע האָבען זיך געהאַט צובונטעוועט אויף די דייטשע שיפען אין לעניגראַדער פאָרט, זענען באַלד ווי זיי זענען געקומען קיין דייטשלאַנד, אָפּגעפיהרט געוואָרען אין געריכט

אַ פּועלי-ציון-קאַנדידאַט פון דער לייבור-פּאַרטיי

צו די פּאַרלאַמענט-וואַהלען אין ענגלאַנד

לאָנדאָן, (יט"א) די לייבור-פּאַרטיי האָט צו די פאָרשטעהענדע פּאַרלאַמענט-וואַהלען אַרויסגעשטעלט אַלס איהר קאַנדידאַט אין מאַנטשעסטער דעם לייטער פון פּאָליטישען ביוראָ פון פּועלי-ציון אין לאָנדאָן ה' יוסף קאָהען. ער קאַנדידירט אין דער וואַנדסוואָרט-טייל פון מאַנטשעסטער.

ה' קאָהען איז געבוירען געוואָרען אין מאַנטשעסטער. האָט בעקומען זיין בילדונג אין די אוניווערסיטעטען פון קאַמברידזש און קאָלומביאַ און איז פּראָפעסאָר פון פּאָליטישער עקאָנאָמיע אין דער עקאָנאָמישער הויך-שול אין לאָנדאָן און אין קעמברידזשער אוניווערסיטעט. ה' קאָהען האָט פערעפענטליכט אַ רייהע ווערק איבער סאָציאַלער פערזיכערונג און באַנק-וועזען. אין דער לייבור-פּאַרטיי איז ער אַ מיטגליד זייט 1910 און איז בעקאַנט אַלס אַקטיווער טוער פון פּועלי-ציון פון פאַר דער מלחמה. ה' קאָהען איז אַ מיטגליד פון קאָמיטעט פאַר סאָציאַלער פערזיכערונג ביי דעם אינטערנאַציאָנאַלען אַרבייטס-אַמט און אויך אַ טעטיגער מיטגליד פון אַ רייהע ענגלישע אַרבייטער-אינסטיטוציעס.

זייט איניגע יאָהרען איז ה' קאָהען מיטגליד פון פּאָליטישען קאָמיטעט פון פּועלי-ציון אין לאָנדאָן. נאָכדעם ווי ה' דיד האָט האָט פערלאָזען לאָנדאָן האָט ה' קאָהען איבערגענומען די אָנפיהרונג פון פּאָליטישען קאָמיטעט אין לאָנדאָן. ה' קאָהען האָט זיך בעטייליגט אין לעצטען ציוניסטישען קאָנגרעס און איז געוועהלט געוואָרען אַלס שטעל-פערטרעטענדער מיטגליד אין אַקציאָנס-קאָמיטעט.

אין וואַהל-קרייז וואו ה' קאָהען קאַנדידירט, ווערט פאָראויסגעזעהען אַ שאַרפער וואַהל-קאַמף. עס איז שוין בעקאַנט אַז די ליבעראַלען וועלען זיך דאָרט אין די וואַהלען נישט בעטייליגען און וועלען שטיצען דעם קאַנדידאַט פון דער קאָנסערוואַטיווער פּאַרטיי.

דער שווערער קריזיס פון דער דאַנציגער יודישער בעפעלקערונג

דאַנציג, (יט"א) דער צענטראַל-יודישער סאָציאַלער אַמט האָט אין דער פרייסטאַט דאַנציג צוזאַמען מיט די מזרח-יודישע פעראיינען „אַזע", „בני ברית", יודישע פאָלקס-קיך און דריי פרויען-פעראיינען האָבען פערעפענטליכט אַנ'אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג אין דער פרייסטאַט.

„הונגער און נויט נאָגען דעם לעבענסמאַרך פון אַ גרויסע צאָהל יודישע פאַמיליעס, וועלכע געהען צו גרונד, סיי ווירטשאַפטליך און גייסטיג. יודישע עקזיסטענצען ווערען צוזאַמענגעבראָכען. עס איז דער דרינגענדער חוב מיט אַלע כוחות העלפען צו בעקעמפען דזי נויט פון קומענדען ווינטער.

די דערמאָנטע געזעלשאַפטען פאָדערען אויף די דאַנציגער יודען צו שטיצען די זאַמלונגס-אַקציע, , וואָס ווערט אָנגעפיהרט דורך די יודישע הילפס-אינסטיטוציעס אין דער פרייסטאַט דורך געבען געלד און לעבענס-מיטלען, קליידונג און בעהייצונגס-מאַטעריאַל.

עדיסאָן

אין אַ סך עדיסאָנס ביאָגראַפיעס שפּילט אַ גרויסע ראָלע אַ קאַפּיטעל מיט אַזאַ קעפּעל: „פון צייטונגס-פערקויפער צום אויסגעפינער". מען מיינט, אַז עדיסאָן איז אויס די טיפּסטע טיפעניש פון מענשליכען עלענד, אויס דער פאָלקומער עם-הארצות און אַגאַסען-יונגעל אַרויפגעשטיגען אויף זיין שפּעטערדיגער הייך. אַזוי איז עס נישט. אין עדיסאָנס לעבען איז אַ סך זאַכען צוגעגאַנגען נאַטירליכער און ביכטערער, ווי דאָס האָבען ביז איצט בעשריבען מחברים מיט אַ רייכער פאַנטאַזיע.

אל עדיסאָן איז נישט געווען קיין אָרעם יונגעל. זיין פאָטער האָט פון זיינע געשעפטען אַ סך פערדינט און זיצענדדיג אין פּאָרט יורען האָט ער פערמאָגט סיי אָפּשפּאָרונגען אין די בענק, סיי ווערט-פּאַפּירען. ער איז געווען אַנ'איינגענטימער פון פעלדער און גערטנער און האָט אויך פערמאָגט אַנ'אייגען הויז. אַל האָט בכן געהאַט אַ גאַנץ רייכען פאָטער. אָבער דאָס טאַשען-געלה, וואָס דער פאָטער פלעגט איהם געבען, האָט נישט געקלעקט אויף איינצוקויפען גייע ביכער, וועלכע זאָלען בעפרידיגען זיין וויסען-דראַנג. מחמת דעם האָט אַל שוין זעהר פריה בעשלאָסען אַליין צו פערדינען געלד, און ביים ערשטען פרוב איז קלאָר געוואָרען, אַז ער האָט געירשנט דעם סוחרישען אינסטינקט פון זיין פאָטער.

די ערשטע אונטערנעהמונג, מיט וועלכער דער עלף-יאָהריגער טאָמאַס אלווא עדיסאָן איז אַריינגעטראָטען אין פּראַקטישען לעבען, איז געווען אַ גרינס-גאָרטען, בשותפות מיט אַנ'עלטערען יונגעל, אויך פון האָלענדישער אָפּשטאַמונג, האָט ער אויף אַ טייל פון פאָטערס ערד-בעזיץ פערזייהט פערשיידענע גרינס. דעם גאָרטען פלעגט ער בעאַרבייטען צוזאַמען מיט זיין חבר. זיי האָבען געקויפט אַ פערד און אַ וואָגען, און פלעגען דאָס גרינס פיהרען איבערן שטעטעל. דער ריינער ריווח פון ערשטען יאָהר האָט אויסגעמאַכט דרייהונדערט דאָלאַר, און דערפון האָט אַל אַ העלפט אָפּגעגעבען זיין מוטער, און די צווייטע העלפט פערניצט אויף צו פערגרעסערען זיין ביבליאָטעק און אויף איינקויפען כעמישע מאַטעריאַלען.

שפּעטער האָט ער אָנגעהויבען צו אימפּאָרטירען זיין סחורה פון דעטראָיט, וואו מען האָט געהאָדעוועט גרינס מעהר פאַכמעניש און פון אַ בעסערער קוואַליטעט. די סחורה האָט געפונען נאָך אַ בעסערען אָפּזאַץ און דער האַנדעל האָט זיך ענטוויקעלט אַזוי גוט, אַז אַל האָט אַריינגענומען אין געשעפט נאָך איין יונגעל מיט אַ פעסט-בעשטימטען געהאַלט.

כדי חי ווייט מעגליך צו פערקלענערען זיינע הוצאות, איז אַל געפאַלען אויפ'ן געדאַנק, אַרויסצובעקומען ביי דער אייזענבאַהן-קאָמפּאַניע אַ דערלויבעניש צו פערקויפען צייטונגען אין די צוגען. אַזאַ דערלויבעניש האָט ער טאַקע בעקומען. גלייכצייטיג איז איהם דערלויבט געוואָרען צו פאָהרען אומזיסט פון קליינעם פּאָרט יורען אין דער גרויסער שטאָט דעטראָיט, וואו ער האָט געוואָלט אויסנוצען די עפענטליכע ביבליאָטעק. דער קאָנדוקטאָר, וועמען ס'איז געפעלען געוואָרען די ענערגיע פון קליינעם אל, פלעגט נישט פּראָטעסטירען, ווען דאָס יונגעל פלעגט אומזיסט מיטפיהרען אין באַגאַזש-וואַגאָן אויף די גאַנצע 36 מייל זיין קאָרב מיט גרינס. די אָנגעשטעלטע פון דער אייזענבאַהן האָבען זיך באַלד בעקענט מיט'ן יונגעל, און אויף יעדער סטאַציע פלעגט ער בעקומען אויפטראָגען, וועלכע ער פלעגט פּינקטליך אויספיהרען פאַר אַ קליינעם אָפּצאָהל. שפּעטער פלעגט אַל אויף פערשידענע סטאַציעס נעמען שליחות'ן פון די פאַרמערס, וועלכע האָבען געוואָלט אַרויסשיקען קיין דעטרויט זייער פּוטער און ווייערע אייער, און אַזוי האָט דאָס יונגעל מיטאַמאָל געשאַפען אַ האַנדעלס- און טראַנספּאָרט-אונטערנעהמונג, וואו דער פראַכט האָט איהם נישט געקאָסט קיין איין סענט. די אונטערנעהמונג איז מאָלערירט געוואָרען אַזוי לאַנג, ביז ס'איז גאָר אומגעריכט נישט געקומען אויף איהר קיין וויסטער סוף.

די דערלויבעניש צו פערקויפען צייטונגען אין צוג איז אייגענטליך געווען בלויז אַנ'אָנשטעל אויף צו פערדעקען אַלע אַנדערע געשעפטען. אויף די איינצעלנע סטאַציעס און אין צוג פלעגט אַל פערקויפען געציילטע עקזעמפּלאַרען פון דער דעטרויטער צייטונג, וועלכע פלעגט אין איהר לאָקאַלער אָפּטיילונג זיך פערנעהמען בלויז מיט די געשעהענישען וואָס זענען פאָרגעקומען אין דעטרויט. ביי אַלן איז אויפגעקומען דער געדאַנק צו שאַפען אַ בעזונדערע צייטונג פאַר די איינוואוינער פון דער ליניע פּאָרט יורען—דעטרויט. די צייטונג האָט געזאָלט אָפּגעבען אַ סך אָרט פאַר די לאָקאַלע געשעהענישען פון אָט דער געגענט. אַל האָט געהאָפט, אַז די צייטונג וועט געפינען אַ גרויסען אָפּזאַץ. מיט זיין גרויסער ענערגיע, וואָס האָט דעמאָלט געפונען איהר ערשטע אָנווענדונג, איז ער צוגעטראָטען צו פערווירקליכען זיינע פּלענער.

דאָס יונגעל האָט אין דעטרויט איינגעקויפט אַלץ, וואָס איז נויטיג געווען פאַר אַ קליינער בוך-דרוקעריי: אַ קליינע דרוק-מאַשין, אַ קאַסטען צום זעצען און שריפט. אין דער צייט צווישען אָנ[illegible] און אָפּגיין פון צוג האָט זיך אַל אין דעטרויט פערנומען מיט דער בוכדרוקער-קונסט, און שוין אין עטליכע טעג אַרום האָט ער איינגעאָרדנט זיין דרוקער-וואַרשטאַט אין באַגאַזש-וואַגאָן פון פאָהרענדיגען צוג.

די צייטונג וואָס עדיסאָן האָט אַרויסגעגעבען, האָט זיך אָנגערופען „וועכענטליכער הערעלד". זי איז בעשטאַנען פון צוויי קליינע דרוק-זייטען און פלעגט דערשיינען אין דער צאָהל פון 400 עקזעמפּלאַרען איין מאָל אַ וואָך. דער אַבאָנענט-פּרייז האָט אויסגעמאַכט אכט סענט אַ חודש, אַנ'איינצעל-נומער האָט געקאָסט דריי סענט. די צייטונג האָט ענטהאַלטען ידיעות וועגען פאַמיליען-געשעהענישען, וועגען לאָקאַלע פּאַרפאַלען, חוץ דעם מאַרק-פּרייזען, פאָהר-פּלאַן פון דער אייזענבאַהן א. אז. וו. עדיסאָן איז געווען רעדאַקטאָר, אַרויסגעבער, אַדמיניסטראַטאָר, זעצער און דרוקער און גלייכצייטיג אַגענט און פערקויפער פון דער צייטונג. עדיסאָנס נאָמען איז צום ערשטען מאָל דערמאָנט געוואָרען אין דער גרויסער וועלט. אין איראָפּע האָט דער לאָנדאָנער „טיימס" אָפּגעגעבען אַ בעריכט זיינע לעזער וועגען דער ערשטער צייטונג, וואָס ווערט רעדאַקטירט און געדרוקט אויף אַ פאָהרענדיגען צוג.

(ווייטער קומט).

דער גרויסער נסיון פון די צוויי הייליגע ברידער

פאלקס-מעשה געקליבען און איבערגעשריבען

פון ר. אייזלאנד.

אין אנהויב האבען די הייליגע ברידער גערעכענט, אז דאס זענען טאקע צוויי כשר'ע יודישע טעכטער, ווי עס דארף צו זיין. און פונדעסטוועגען האבען זיי אין הארצען דאך עפעס חושד געווען. מחמת זיי איז נישט געפעלען געווארען דער פערשייטער גאנג און די מלבושים פון די מיידלעך. האבען די זיך מיישב געווען, זיי וועלען בעסער ליידען נאך א טאג הונגער, זיך דערווייל בעסער ארומקוקען, וועלען זיי אויף צו מארגענס שוין וויסען צי זיי מעגען דא עסען עפעס געקעכץ צי נישט. און ווען די צוויי שוועסטער זענען ווידער צוגעשטאנען צו זיי, זיי זאלען געהען צום טיש עסען, האבען זיי געענטפערט, אז היינט האבען זיי נישט קיין חשק צו עסען קיין געקעכץ. דערנאך, ווען זיי האבען זיך שוין געהאט גוט אפגערוהט, זענען זיי געגאנגען צום ברונען, האבען זיך דארט אנידערגעזעצט און געגעסען ברויט מיט ציבעלעס איינגעטונקען אין א ביסעל זאלץ און פערטרונקען מיט פריש קאלט ברונען-וואסער.

דערווייל האט אנגעהויבען נאכט צו ווערען, און אזוי ווי מיד זענען זיי געווען, האבען די הייליגע ברידער געפרעגט די צוויי שוועסטער, צי זיי וועלען ביי זיי קריגען א בעזונדער חדר אויף איבערצונעכטיגען. האבען די שוועסטער געזאגט, אז אין דער קרעטשמע זענען דא זעקס קליינע שטיבלעך פאר געסט, נאר פון ארימע אורחים נעמען זיי נישט קיין געלט. ווארים די מצוה פון הכנסת-אורחים איז ביי זיי זעהר טייער. און אזוי ווי אין די שטיבלעך געפינען זיך נאר צו איינציגע בעטלעך, וועלען די צוויי ברידער זיך מוזען נעמען צוויי שטיבלעך. יעדער וועט זיך זיין שטיבעל קענען פערשליסען פון אינעווייניג און שלאפען וועלען זיי קענען געהן, ווען זיי וועט זיך וועלען.

אז די צוויי הייליגע ברידער האבען דערהערט אזוינע פיינע און פרומע רייד, זענען זיי ווידער צומישט געווארען. ווארים לויט די רייד זענען די צוויי מיידלעך געווען פרומע יודישע טעכטער. זייער פערשייטער גאנג אבער האט פארט דערצעהלט עפעס אנדערש. בקיצור, די הייליגע ברידער האבען מסכים געווען דארט איבערצונעכטיגען און יעדער האט זיך גענומען א חדר'ל פאר זיך.

פאר'ן שלאף אבער זענען זיי ארויסגעגאנגען אויפ'ן הויף און זיך ווידער ארומגעקוקט. איצט האבען זיי דערזעהן, ווי אויף דער אנדערער זייט פון דער קרעטשמע געפינט זיך א גרויסע קאמער. זענען זיי צוגעגאנגען און האבען אריינגעקוקט, האבען זיי דארט דערזעהן צוויי פאר בהמות: אנ'אקס מיט אנ'אייזעל זענען געשטאנען אויף איין זייט און אנ'אקס מיט אנאייזעל געגען איבער זיי. און צווישען די צוויי פאר בהמות איז אין מיטען געשטאנען עפעס אזוינס ווי א לאנגער טיש, אויף וועלכען עס איז געווען אנגעלייגט שטיקער ברויט מיט שטיקער קעז און א גרויסע כלי מיט ריין וואסער. אויף דער ערד האט זיך נישט געזעהן קיין שום אומריינקייט. בלויז גענוג פריש היי איז געווען אנגעשאטען אויף דעם דיל. אין דער הויך איז געהאנגען און געברענט א לעמפעל, נישט ווי אין א שטאל, נאר ווי אין א שטוב. די זאך האט עפעס אויסגעקוקט פאר ד' הייליגע ברידער זעהר אויסטערליש. נאר אזוי ווי זיי זענען געווען זעהר מיד, האבען זיי נישט געוואלט מאכען קיין שמועס דערפון. זענען זיי געגאנגען און זיך געלייגט שלאפען תחילת נאכט, ווייל זייער מנהג איז געווען, אויפצוהויבען זיך נאך האלבער נאכט און אפריכטען חצות און צו זאגען תהלים ביז אין דער פריה. האבען זיי זיך אנגעגרייט ליכט און וואסער, פערשלאסען זיך אינעווייניג יעדער אין זיין שטיבעל און זיך געלייגט שלאפען.

ארום האלבע נאכט האבען זיי זיך אויפגעכאפט פון שלאף, ווי זייער שטייגער איז געווען, נאר דא האט געטראפען, אז ביידע האבען מיט אמאל דערפיהלט, אז עפעס איז היינטיגע נאכט אנדער'ש ווי אלע מאל. ווארים אלע מאל, אז זיי האבען זיך אויפגעכאפט אין מיטען דער נאכט האט אין זיי געברענט א הייליקער חשק אויפצוהויבען זיך און דינען דעם אויבערשטען מיט גרויס התלהבות. דאס מאל אבער האבען זיי אנשטאט א התלהבות דערשפירט אז ס'רוהט אויף זיי א רוח הטומאה און עס ברענט אין זיי א פייער צו זינדיגען מיט זנות. די הייליגע ברידער האבען זיך דערשראקען פאר זיך אליין, האבען זיי געוואלט זיך וואשען די הענט, האבען זיי דערזעהן, אז די כלי איז איבערגעקערט און דאס וואסער אויסגעגאסען. געוואלט ליכטיג מאכען יעדער אין זיין חדר'ל, האבען זיי נישט געקענט געפינען די ליכט, וואו זיי האבען זיי אנגעגרייט. געוואלט עפענען איטליכער ד'י טיר פון זיין שטיבעל און ארויסגעהען, האבען זיי געפונען, אז די טירען זענען פערשלאסען און מען קענען זיי נישט עפענען, זענען זיי געבליבען זיצען צומישט און נישט געוואוסט וואס איבערצוקלערען. די קליינע גאסט-שטיבלעך זענען געווען אפגעטיילט פון דער גרויסער שטוב אין דער קרעטשמע מיט איין וואנט. אין איטליכען שטיבעל איז אין דער וואנט גאר הויך אויבען געווען א קליין פענסטער'ל. און אזוי ווי די הייליגע ברידער זענען געזעסען פערטראכט יעדער אין זיין שטיבעל, האבען זיי דערזעהן ווי א שוואכע שיין ליכט איין פון דער גרויסער קרעטשמע-שטוב אין זייער'ע שטיבלעך. און זיי האבען זיך גוט איינגעהערט, האבען זיי דערהערט פון דער גרויסער שטוב פערשייטע געלעכטערס, האבען זיי זיך, איטליכער פאר זיך מיישב געווען, מען דארף א קוק טון און זעהען וואס דארט טוט זיך. און איטליכער איז געפאלען אויף דער זעלבער המצאה צוצורוקען די טישלעך צום פענסטער'ל, זיך ארויפשטעלען אויף די טישלעך, וועלען זיי קענען זעהען, וואס אין דער גרויסער שטוב טוט זיך.

א קוק געטון דורך די קליינע פענסטערלעך, האבען זיך ביי זיי די האר אויפגעשטעלט פון אימה. ווארים זיי האבען דערזעהן, ווי די צוויי שוועסטער ברענגען אריינצופיהרען אין הויז אריין די צוויי פאר בהמות, וועלכע זיי האבען פריהער געזעהען אין דער קאמער. איטליכע פון די שוועסטער האט פאר זיך געפיהרט אנ'אקס מיט אנ'אייזעל און לעבען יעדער שוועסטער איז מיטגעגאנגען א גרויסער שווארצער הונט, וואס האט געהאלטען אין איין עפענען דעם פיסק פון וועלכען עס האט געשלאגען מיט פלאמען פייער. יעדע בהמה איז געווען אנגעטון אין א שעהן ציימעל און אז די שוועסטער האבען אראפגענומען פון זיי די ציימלעך, זענען די בהמות פערוואנדעלט געווארען אין מענשען, איצט האבען די שוועסטער די מענשען געגעבען אנצועסען ברויט מיט פלייש און דערנאך זיי דערלאנגט וויין און דערנאך האבען זיי מיט די מענשען געזינדיגט. און אז זיי האבען זיך שוין געהאט אנגעזעט מיט די זינד, האבען זיי צוריק פערווארפען אויף די מענשען די ציימלעך און זיי זענען ווידער פערוואנדעלט געווארען אין אקסען און אייזלען און זיי זענען ווידער אוועקגעפיהרט געווארען אין דער קאמער אריין בעגלייט פון די צוויי גרויסע הינט.

די הייליגע ברידער האבען פון די דאזיגע ווילדע מעשים פערשטאנען, אז זיי זענען אריינגעפאלען צו מכשפות און זונות, איז זיי בעפאלען א גרויסע שרעק. און אזוי ווי זיי האבען זיך גארנישט געקענט העלפען, האבען זיי זיך צוריקגעלייגט אויף זייער'ע געלעגערס און גענומען טראכטען וואס צו טון.

לאנג טראכטען האבען זיי אבער נישט געקענט. ווארים באלד האבען זיי דערהערט ווי די צוויי מכשפות דרעהען זיך ארום פאר די טירען פון זייער'ע שטיבלעך. באלד האבען ד' טירען זיך געעפענט און אין יעדען שטיבעל האט זיך בעוויזען איינע פון די מכשפות מיט גרויס אויסגעלאסענקייט. יעדע פון די מכשפות האט געטראגען א ליכט, און מיט איהר איז מיטגעגאנגען איינער פון די גרויסע שווארצע הינט.

די מכשפות האבען אנגעהויבען מיט גוטען איבערצורעדען די הייליגע ברידער, אז זיי זאלען מיט זיי זינדיגען, און ווען זיי האבען דערזעהען, אז זייער'ע גוטע רייד העלפען נישט, האבען זיי געזאגט, אז יעדער גאסט, וואס פאלט אריין צו זיי, מוז מיט זיי זינדיגען, און אויב עס טרעפט א גאסט, וואס וויל זיי נישט צוליב טון, ווערט ער צוריסען אויף שטיקער פון די שווארצע הינט. ביי די ווערטער האט פון די הינט'ס מיילער גענומען שיסען מיט פלאמען פייער.

די ברידער זענען שטארק דערשראקען געווארען. אבער ביידע זענען זיי געפאלען אויף דערזעלביגער המצאה, אז אדרבא, זיי וואלטען נאר וועלען טון זייער פערלאנג. נאר אזוי ווי זיי זענען נאך אלץ מיד פון וועג און שטארק אפגעשראקען פון די הינט, פיהלען זיי זיך איצט שוואך. זיי פאהרען דאך אבער נישט אוועק. מחמת זיי זענען דאך געקומען צוליב האנדעל אין דארף אריין, וועט נאך זיין גענוג צייט צו טאן דעם פערלאנג.

אז די מכשפות האבען געהערט זייער ווייכען ענטפער, האבען זיי געגלויבט און זיי דערווייל אפגעלאזען. אבער די הייליגע ברידער האבען שוין מעהר נישט געקענט איינשלאפען. האבען זיי אפגעגעבען א לויב צום אויבערשטען, וואס זיי זענען דערווייל ניצול געווארען פון זינד און געבעטען דעם בעשעפער, ער זאל זיי אויף ווייטער אויך בייהילפיג זיין.

אין יעדען שטיבעל איז געווען א פענסטער וואס איז ארויס אויפ'ן פעלד און אזוי ווי די הייליגע ברידער האבען נישט געקענט שלאפען, האבען זיי ארויסגעקוקט דורכ'ן פענסטער, און ווי נאר עס האט אנגעהויבען ליכטיג צו ווער'ען, האבען זיי דערזעהן ווי די מכשפות האבען ארויסגעפיהרט פון דער קאמער די צוויי פאר בהמות, זיי איינגעשפאנט צו אקער-אייזענס און זיך גענומען פעראקערען דאס פעלד. געאקער'ט האבען זיי מיט דעם געמישטען פאר'על — אנ'אקס און אנ'אייזעל צום אקער. פערזייהט האבען זיי כלאים, גרינוואַרג מיט תבואה צוזאמען. די הייליגע ברידער האבען זיך צוגעקוקט אויף די פעלדער און דערזעהן, אז נאך איידער עס איז געווען רעכט פערזייהט, האט דארט שוין געשפראצט מיט תבואה און גרינוואַרג, און א שעה ארום איז די תבואה מיט'ן גרינוואַרג שוין געווען פארטיג, צייטיג. די מכשפות האבען עס געשיקט אפגעשניטען און באלד געבראכט א וועגעלע געשפאנט ווידער צו אנ'אקס און אנ'אייזעל און די תבואות אפגעפיהרט אין א שייער אריין. די הייליגע ברידער האבען פערשטאנען, אז דאס אלץ איז טמא, מחמת עס קומט דורך כישוף און אז זיי טאר'ען נישט טועם זיין פון די געוויקסען, ווייל זיי וועלען אויך טמא ווער'ען, און דעמאלט וועלען זיי שוין מוזען פאלגען אלץ, וואס די מכשפות וועלען פער'לאנגען פון זיי.

ווען עס איז געווארען גוט ליכטיג, האבען די ברידער אויסגעפונען, ווי אזוי מען קען עפענען די טירען פון זייער'ע שטיבלעך. זיי האבען עס אבער נישט געטון. ביז זיי זענען נישט געווען זיכער אז די מכשפות שלאפען שוין. געטראפען האבען זיך די הייליגע ברידער אין הויף ביים ברונען. האט איינער פאר'ן אנדערען דערצעהלט אלע געשעהענישען פון דער נאכט. האבען זיי געזעהן, אז ביידע זענען בייגעשטאנען א גרויסען נסיון. פאר גרויס שמחה האבען זיי געוויינט און געלויבט דעם אויבערשטען, וואס ער האט זיי די נאכט מציל געווען פון זינד. דערנאך האבען זיי גענומען טראכטען וועגען אנטלויפען, האבען זיי אבער דערזעהן, אז דער הויף איז ארומגערינגעלט מיט א הויכער וואנט און איז פערשלאסען מיט א גרויסען טויער, און זיי וועלען נישט קענען אנטלויפען. האבען זיי פערשטאנען, אז זיי וועלען שוין מוזען ווארטען ביז די מכשפות וועלען אויפשטעהן. דערווייל האבען זיי זיך פערנומען גארנישט טועם זיין דארט און אויף אזא אופן וועלען אפשר די מכשפות נישט האבען קיין שליטה אויף זיי.

שפעט אויפ'ן טאג זענען די מכשפות אויפגעשטאנען און זענען ארויסגעקומען אויפ'ן הויף. די אורחים האבען זיך געמאכט ווי זיי דערפרעהען זיך מיט זיי. און די מכשפות האבען פערלאנגט, אז זיי זאלען אריינגעהען אינעווייניג עפעס עסען. אבער די הייליגע ברידער האבען אלץ געטון מיט גרויס חכמה. האבען זיי געענטפער'ט, אז צוליב זייער'ע געשעפטען אין דארף קענען זיי איצט נישט עסען. ווייל וויל מען עפעס איינהאנדלען ביי די פויערים, מוז מען קומען וואס פריהער און דא האבען זיי שוין אזוי אויך פערשפעטיגט. זיי האבען אבער גלייך אויך געבעטען די מכשפות, אז זיי זאלען פאר זיי אנגרייטען א גוטען מיטאג. ווארים ווען זיי וועלען צוריקקומען, וועלען זיי זיין זעהר הונגעריג.

די מכשפות האבען זיך געלאזט איינרעדען. נאר כדי צו זיין אינגאנצען זיכער, אז די אורחים וועלען נישט ארויס פון זייער'ע הענט, האבען זיי זיך געקליגט און געזאגט: ביז מיטאג וועט איהר זיכער זיין הונגעריג, דעריבער וועלען מיר אייך מיטגעבען ברויט, קעז און א ביסעל גרינוואַרג, כדי איהר זאלט אין דארף קענען עפעס איבערכאפען.

אויף דעם האבען די הייליגע ברידער שוין קיין תירוץ נישט געהאט, האבען זיי מיטגענומען ברויט, קעז און פרישע, נאר וואס אפגעריסענע רעטעכלעך, מערלעך און אוגערקעלעך. געדאנקט פאר דעם חסד און זיך געלאזט געהען אין דארף אריין.

ד' מכשפות זענען געווען זיכער, אז אויב די הייליגע ברידער וועלען נאר טועם זיין פון די שפייז, וועט עס זיי שוין ציהען צוריק, ווייל אזא כח האט געשטעקט אין די שפייז, וואס איז אויפגעוואקסען פון ד' געמישטע זריעה, אז ווער עס האט פון זיי טועם געווען, האט דערפילט א גלוסטונג צו די מכשפות. אבער די הייליגע ברידער זענען אויך קיין נאראנים נישט געווען, און זיי האבען אויך פערשטאנען דאסזעלביגע. און אז זיי זענען שוין געווען אפגעגאנגען א שפאר שטיק וועג, האבען זיי אויפגעהויבען די הענט צום הימעל און געדאנקט דעם אויבערשטען, וואס ער האט זיי מציל געווען. און זיי האבען שוין געוואלט ווייטער געהען. דא האבען זיי זיך בערעכענט, אז דאס וועט נישט טויגען, ווארים אויב די מכשפות זאלען בלייבען לעבען, איז מי יודע וויפיל יודען עס וועלען אריינפאלען אין זייער נעץ. אבער דא האבען זיי דערזעהען אויף א פעלד לעבען דארף צוויי גרויסע אגערס, א שטארקען ביק און אויך צוויי חזירים זכרים. איז זיי איינגעפאלען: אט איז א תחבולה, ווי אזוי פטור צו ווער'ען פון די מכשפות אויף אייביג. דאס גרינוואַרג וואס זיי האבען מיטגענומען האבען זיי געגעבען אויפצועסען די פערד מיט'ן ביק. דאס ברויט האבען זיי געווארפען פאר די חזירים און אזוי אויך צו עטליכע הינט זכרים. דערנאך האבען די הייליגע ברידער זיך אנידערגעזעצט אונטער א בוים צו זעהן, וואס פון דעם וועט ארויסקומען.

עס האט נישט לאנג געדויער'ט און די צוויי פערד מיט'ן אקס האבען זיך פלוצים צעבריקעט, ווי זיי וואלטען גאר משוגע געווארען און זיך געלאזט לויפען צווילדעטע צו דער קרעטשמע. די צוויי מכשפות זענען גראד געווען פערנומען אין דרויסען מיט אנ'ארבייט אויפ'ן פעלד. האבען זיך די פערד מיט'ן אקס א ווארף געטון אויף זיי מיט א שטארקען ברען אויסצופיהרען מיט זיי זייער גרויסע תאוה. די מכשפות האבען נישט געהאט קיין מאכט צו אנטלויפען, די פער'ד האבען זיי מיט די פיס צעטראטען. דער אקס האט זיי צוריסען מיט די הערנער און די מכשפות האבען באלד איינגענומען א מיתה משונה. אין דעם זענען באלד אויך אנגעקומען צולויפען די חזירים מיט די הינט אויך אזוי ווי משוגע. זיי האבען זיך אויך א ווארף געטון אויף די צעדורס'טע מכשפות מיט א ברען פון דערזעלביגער תאוה, אזוי, אז די גופים פון די צוויי מכשפות זענען צעריסען געווארען אויף א סך שטיקער און יעדע חיה האט צוגעכאפט אנ'אנדער שטיק און איז זיך דערמיט אנטלאפען אין אנ'אנדער פעלד.

אזוי ווי די הייליגע ברידער האבען דערזעהן, אז די בהמות לויפען ווי משוגע צו דער קרעטשמע, האבען זיי באלד פערשטאנען, אז דא וועלען שוין די צוויי מכשפות איינעמען א שווארצען סוף. זיי האבען זיך אויך באלד געלאזט לויפען צו דער קרעטשמע, אבער זיי האבען שוין דארט מעהר די קליידער פון די מכשפות נישט געפונען. איצט זענען זיי אריין אין דער קאמער און אראפגענומען די ציימלעך פון די צוויי פאר בהמות. האט זיך באלד פון זיי דער כשוף אפגעטון און זיי זענען צוריק געווארען מענשען. דריי פון זיי זענען געווען יודען און איינער א גוי און אלע פיר האבען זיי דערצעהלט, אז אויך זיי זענען דורכגעפאהרען די קרעטשמע און דארט געמוזט נעכטיגען, זענען געקומען די צוויי שוועסטער און זיי איבערגערעדט צו זינד. און ווען זיי האבען געטון זייער פערלאנג זענען זיי דורך כשוף פערוואנדעלט געווארען אין בהמות און די מכשפות האבען מיט זיי געטון, וואס נאר זיי האבען געוואלט.

(סוף)

נויט-הילף אין פאל פון א פערפלייצונג

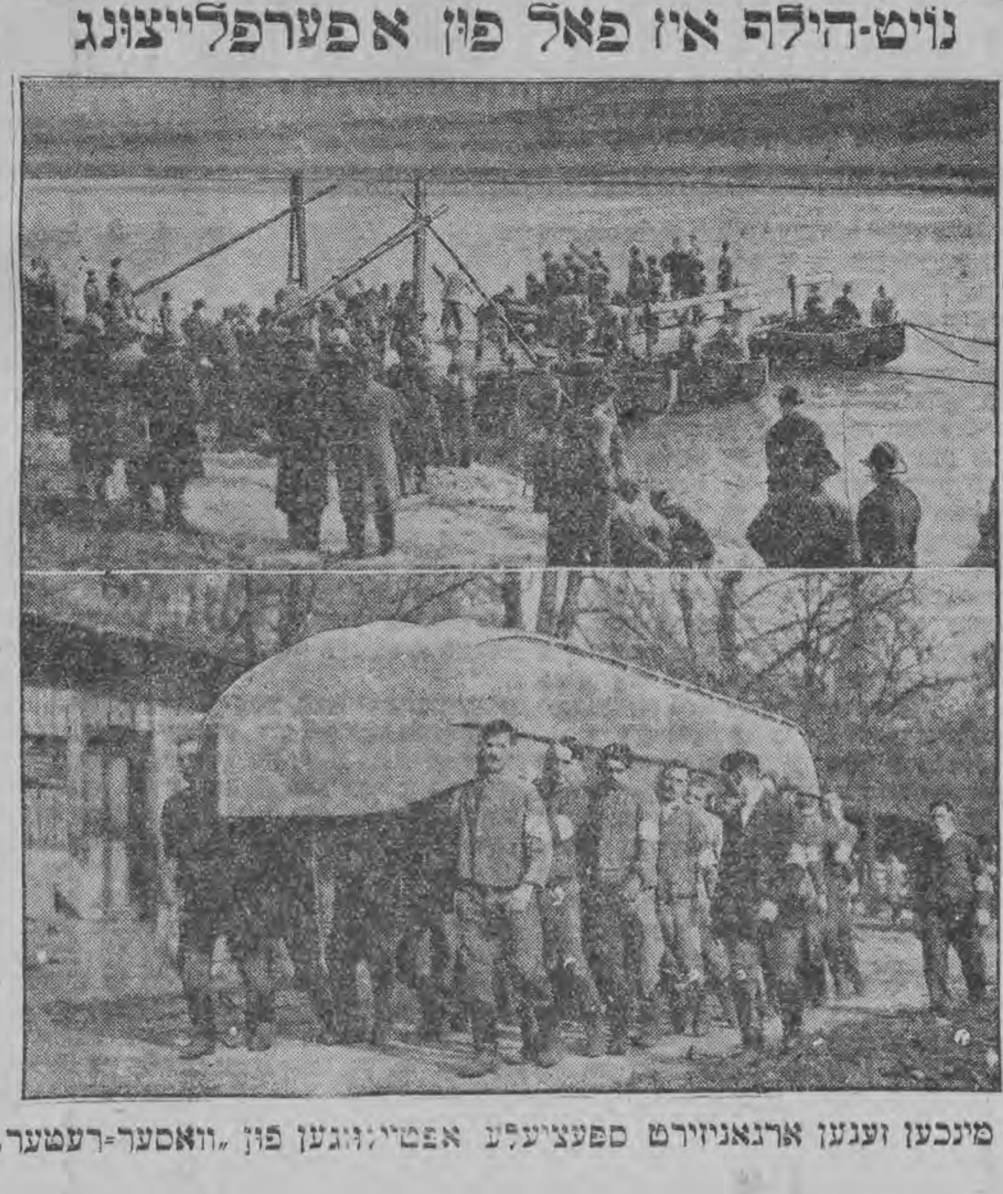

אין מינכען זענען ארגאניזירט ספעציעלע אפטיילונגען פון „וואסער-רעטער."

דער בערימטער קאמפאזיטאר ליסט

צום 120 יאהרטאג פון זיין געבורט

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

אקטאבער

זון-אויפגאנג 6.21
זון-אונטערגאנג 4.23

זונטאג
25
יד
מרחשון תרצ"ב

טאג-נאטיצען

די פאלקסציילונג

דעם 9-טען דעצעמבער ה. י. וועט אויפ'ן גאנצען שטח פון דער פוילישער רעפובליק פארקומען די צווייטע פאלקסצעהלונג (די ערשטע פאלקסצעהלונג איז פארגעקומען אין הערבסט 1921).

עס זענען שוין פארגעקומען א גאנצע רייה מיניסטעריאלע און לאקאלע קאנפערענצען, אבער אויף דער טויטער און דערשלאגענער יודישער גאס מערקט זיך נאך קיין סימן נישט פון א צוגרייטאקציע צו דער פאלקס-ציילונג.

די פאלקסצעהלונג וועט האבען א קאלאסאלע בעדייטונג פאר דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען, פאר איהרע רעכט-פאדערונגען אין דער צוקונפט און פאר איהר טאג-טעגליכען קאמף אויף אלע געביטען פון געזעלשאפטליכען, עקאנאמישען, קולטור'עלען און פאליטישען לעבען, ביי יעדער געלעגענהייט וועט אויסקומען צו פערופען זיך אויף די צאהל-פערהעלטנישען פון יודישען צבור אין פוילען הן בכלל, הן אין די בעזונדער'ע געביטען פון געזעלשאפטליכען און סאציאלען לעבען בפרט, איז דעריבער פון דער גרעסטער וויכטיגקייט אז אין דער פארשטעהענדיגער פאלקסצעהלונג זאל אויף א ריכטיגען אופן אפגעשפיגעלט ווערען דער אמת'ער צאהלען-צושטאנד פון די פוילישע יודען, די צאל יודען אין די בעזונדער'ע בעפעלקערונגס-שיכטען, די צאהל יודיש-רעדענדיגע יודען אאז"וו אאז"וו.

די פאלקסצעהלונג רוקט זיך אלזא ארויס אלס קארדינאלע פראבלעם פאר דער יודישער נאציאנאלער מינדערהייט אין פוילען, און ווען מיר נישט ווי געהעריג זיך צוגרייטען צו איהר, דאן מעגען מיר זיכער זיין, אז די רעזולטאטען אנשטאט צו זיין א געווער אין דעם קאמף פאר אונזער רעכט, וועלען זיך ווענדען קעגען אונז. לאמיר זיך אגב דערמאנען דעם העלדישען קאמף, וואס די יודען אין גאליציען האבען געפיהרט בשעת דער פאלקסציילונג פון יאהר 1911; די פאליאקען צוזאמען מיט די אסימילאטאר'ען האבען דאן געפרובט פעלשען די שפראך-פערהעלטענישען פון די יודען, בישט דערלאזען אז יודיש זאל קומען צו זיין רעכט, און די יודען זענען געגאנגען אויף מסירת-נפש, נישן אפגעשראקען זיך פאר תפיסה אין זייער איינשטעלען זיך פאר דער יודישער שפראך.

יעדער יוד וואס גיט נישט אן אלס זיין שפראך יודיש פערמינערט דערמיט אליין דעם כוח פון דעם יודישען קיבוץ אין פוילען. און ווער עס וועט דאס טון, איז באמת אין דער בחינה פון א נאַציאנאלען רענעגאט.

אבער מ'מוז וועגען דעם אויפקלערען די יודישע מאסען און דער עיקר בעווארענען, אז די פאלקסציילונג זאל דורכגעפיהרט ווערען מיט דעם אקטיווסטען אנטייל פון די בעוואוסטזיניגע יודישע עלעמענטען.

עס איז אלזא די העכסטע צייט זיך נעהמען צו דער ארבייט, אין די נאהענסטע טעג מוז שוין צונויפגערופען ווערען א יודישע קאנפערענץ צו בעטראכטען אלע פראגען וואס זענען פערבונדען מיט דער פארשטעהענדער פאלקסצעהלונג. אפשר זאל די עקאנאמיש-סטאטיסטישע סעקציע פון ייווא נעהמען אויף זיך די איניציאטיווע. אלגעמאלס דארפען זיך אין אזא קאנפערענץ בעטייליגען פארשטעהער פון אלע יודיש-געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס.

מעור ווארטען טאר מען נישט!

אזא קאנפערענץ מוז תיכף ומיד ארגאניזירט ווערען!

פון דהאנדעלס-געריכט

געוו. אגראר-מיניסטער און דער מאריאוויטישער ארציביסקופ קאוואלסקי פאר'ן געריכט

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון האנדעלס-געריכט איז בעטראכט געווארען די ביטע פון קאזשימיעזש קושעטשקאווסקי אין ווארשא צו פערעפענטליכען אנ'אופאדלאשטש דעם געוו. אגראר-מיניסטער קאראל ניעזאביטקאווסקי (טראוגוטא 6).

פון דער אנגעגעבענער ביטע איז צו זעהען, אז דער אינדוסטריעלער ניעזאביטקאווסקי איז שולודיג קושעטשקאווסקין 400.000 זל. ניעזאביטקאווסקי האט געהאט א האטעל און א רעסטאראן אויף טראוגוטא 3 א.נ. „סאוואי", און דעם 15 דעצעמבער 1926 האט ער אפגעשטעלט די צאהלונגען. נישט האבענדיג קיין אנדער'ע מיטלען, ווענדעט זיך קושעטשקאווסקי צום געריכט צו ערקלער'ען ניעזאביטקאווסקין אנ'אופאדלאשטש און דעם געפאלענעם שטעלען אונטער פאליציי'אישער אויפזיכט.

אויף דער נעכטיגער זיצונג האט דאס געריכט די ביטע אפגעווארפען צוליב דעם, וואס ניעזאביטקאווסקי האט נישט אין לאדז קיין געשעפט, און דער האטעל „סאוואי" איז זינט צייט פערקויפט געווארען אויף א ליציטאציע פאר 806.000 זלאטעס, ניעזאביטקאווסקי האט אויך אין לאדז נישט קיין וואוינונג.

ווי בעקאנט איז ניעזאביטאווסקי א בעזיצער פון א קויהלען-גרובען אין זאגלעמביא.

*

אין לאדזער שטאטישען געריכט איז פארגעקומען אנ'איינטערעסאנטער פראצעס אין וועלכען דער אנגעקלאגטער איז דער מאריאוויטישער ארציביסקופ קאוואלסקי.

אנטאן שימקאוויאק און וואווזשין גארוויצקי זענען די פאכטער'ס פונ'ם הויז אויף פראנצישקאנער 29, וואו ס'געפינט זיך דאס מאריאוויטען-הויז. דאס געריכט האט בעהאנדעלט די פראגע צי דאס הויז איז קאוואלסקיס אייגענטום, צי ס'געהערט די מאריאוויטישע פאראפיע, אדער צו די לאקאטאר'ען פון הויז, אויף פראנצישקאנער 29, די פאכטער'ס פאדער'ען אז די לאקאטאר'ען פון דעם הויז זאלען זיי צאהלען דירה-געלד. זיי שטיצען זיך אויף די היפאטעקאקטען, פון וועלכע ס'איז צו זעהען אז דער אייגענטימער פון דעם הויז דער ארציביסקופ קאוואלסקי. האט זיי דאס הויז פערפאכטעט.

מצד די פאכטער'ס שימקאוויאק און גארוויצקי איז ארויסגעטרעטען אדוו. ליפינסקי, פערטיידיגט האט אדוו. דאבראניצקי.

די אנגעקלאגטע לאקאטאר'ען שטעלען צו צום געריכט א מאריאוויטישע צייטונג מיט אנ'ארטיקעל פון ארציביסקופ קאוואלסקי וואו ער שרייבט מיט וואסער'ע מיטלען און אויף וועלכע יסודות דאס הויז איז געבויט געווארען.

נאכ'ן אויסהער'ען די טענות פון ביידע צדדים, ווערט די אנקלאגע אפגעווארפען.

היינט — א מיטינג אין ענגלישען זאל

וועגען הכנות צו אנ'אלגעמיינעם שטרייק

(2) אין משך פון די לעצטע חדשים האט דער קארטעל ז.ז.פ. (נ.פ.ר'אישע פראפ. פעראיינען) אדורכגעפיהרט א רייה שטרייקען, און קודם כל אויף קאנסטאנטינער פאלשיע, אין דער קאטאן-אינדוסטריע און אין בעזונדערע פאבריקען.

און, אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע וועגען אויסגלייכען די לוינען אין דער זיידען-אינדוסטריע, אין דער נישט-ארגאניזירטער אינדוסטריע, אין דער שנורוואדלע'בראנזשע א. א. וו., האט דער קארטעל אונטערגענומען אנ'אקציע, בכדי צו צוגרייטען אנ'אלגעמיינעם שטרייק.

צו דעם צוועק ווערט אויף היינט צוזאמענגערופען אין ענגלישען זאל (של. 1 מאי 2) אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון טעקסטילאוצעס, טריקאטאזש-ארבייטער, שטאטישע אנגעשטעלטע, וואשנעס, סטרוזשעס, בוי-ארבייטער, מעטאלאוצעס, לעדער-ארבייטער, אינטעלעקטועלע, ארבייטס-אינוואלידען און פריזיערס.

עס וועלען בעהאנדעלט ווערען א רייה פראגען, און, דער-עיקר, וועגען אנהויבען א סאלידארע אקציע צו אויספועל'ן די ארבייטער-פאסטולאטען, קודם כל, דאס אויסגלייכען פון די לוינען, דאס אפשאפען דעם ווינטער סעזאן, וועגען א ראציאנעלען קאמף געגען דער ארבייטסלאזיגקייט, און אזוי ווייטער.

די פערזאמלונג וועט אויך ספעציעל בעטראכטען די צוועקמעסיגקייט פון אנ'אלגעמיינעם שטרייק און די מעגליכקייט איהם אדורכצופיהרען.

דאס געוויסען האט זיך דערוועקט

האט ער אונטערגעצונדען זיין הויז, און דערציילט, ווי ס'איז געווען מיט'ן מארד און לאגעוניק

(2) בשעתו האבען מיר געמאלדען וועגען א מארד-טאט, וואס איז פארגעקומען אין דער נאכט פונ'ם 12 אויפ'ן 13 אויגוסט אין דער דארפסווירטשאפט פון פיאטר מאקאווסקי, אינ'ם דארף לאגעווניקי-פאדקלאשטארנע.

דאן זענען אינ'ם הויז פון מאקאווסקי אייניגע פערזאן אויסגעלאשען די לאמפ און אין דער ענטשטאנענער שיסעריי איז מאקאווסקי אוועק געלייגט געווארען א טויטער.

צוליב דעם פערפלאנטערטען עדות-זאגען פון מאקאווסקיס שטוב-מענשען האט די פאליציי-אויספארשונג, אזוי-צו-זאגען „געטאפט א וואנד", און בשום אופן נישט געקאנט אנטרעפען אויף די ריכטיגע.

אזוי זענען שוין פאר דער צייט, זינט דער מארד איז געשעהען ביז איצט, שוין געזעסען אין דער טורמע, אלס פערדעכטיגע אינ'ם מארד, צוויי שלעפער'ס, וועלכע האבען שפעטער דערוויזען זייער אליבי, דערנאך זענען געזעסען 2 פויערים אנטאני קאטשמאר'עק און סטעפאן בארטאשיאק — וועלכע מ'האט חושד געווען אז זיי האבען זיך נוקם געווען אין מאקאווסקין פאר'ן קאטעוועז זייער'ע קינדער, אבער אויך זיי האט מען פרייגעלאזט ווייל זיי האבען דערוויזען אז זיי זענען אומשולדיג.

שפעטער האט זיך דער צארן אריבערגעטראגען אויף מאקאווסקיס געוועזענעם איידעם און שנור, א געוויסען פראנצישעק וואיטשאק, און זיין שוועסטער.

איז וואיטשאק אפגעזעסען אין טורמע א לענגערע צייט ווייל זיין געוועזענע ווייב העלענע מאקאווסקא האט דערקלערט, אז זי האט איהם אליין געזעהען צווישען די אנפאלער'ס.

נאך א גענויער חקירה ודרישה איז מען געקומען צום אויספיהר, אז אין דעם מארד זענען נישט שולדיג קיין אנדער'ע, ווי נאר די קינדער מאקאווסקיס. האט מען וואיטשאק'ן ארויסגעלאזט, און אנשטאט איהם אריינגעזעצט העלענא וואיטשאק-מאקאווסקא, און איהרע צוויי ברידער וולאדיסלאוו און באלעסלאוו מאקאווסקי.

מען האט זיי חושד געווען אז דאס האבען זיי אויסגעפיהרט דעם מארד איבער זייער פאטער, ווייל יענער זאל זיין געוועזען א מורא'דיגער קמצן, און אין דער צוואה וואס ער האט אפגעשריבען, האט ער זיי לחלוטין אויסגעמיטען.

די צוויי ברידער מיט דער שוועסטער האט געדראהט א שווער'ע שטראף פון פופצעהן יאהר שווער'ע טורמע. און עס האט זיי נישט געהאלפען זייער תחנונים-בעטען אז זיי זענען גאט די נשמה שולדיג, אז זיי ווייסען נישט פון וואס צו זאגען...

הכלל, זיי זענען געזעסען גאר פעסט, און דא האט פלוצים דער גאנצער ענין אנגענומען א גאר אנדער'ע ווענדונג.

דעם 12-טען אקטאבער האט זיך געמאכט א מעשה אז עס האט אפגעברענט די דארפס-ווירטשאפט פונ'ם פויער אנדזשעי וואיטשאק. דער פעטער און דערציהער פון פראנצישעק וואיטשאק, וועלכען מען האט חושד געווען אינ'ם מארד.

אזוי ווי מען האט פעסטגעשטעלט, אז די שריפה איז ענטשטאנען מחמת אנ'אונטערצינדונג, און אונטערצינדען האט זיך נישט „געלויבט", ווייל די אסעקוראנץ איז געווען גאר א קליינע האט מען זיך גענומען צו אנדזשעי וואיטשאקן ער זאל דערקלעהר'ען וואס דא איז געשעהען...

אין דעם פייער פון קרייז-פראגען האט זיך וואיטשאק מודה געווען אז אונטערגעצונדען האט ער גופא, מחמת דאס געוויסען האט איהם נישט געלאזט צו־רוה...

און צו־רוה נישט געלאזט האט איהם דאס געוויסען דערפאר ווייל דאס האט ער ארגאניזירט דעם מארד פון מאקאווסקין, איבער וועלכען ער האט זיך נוקם געווען פאר'ן פערהאנגליקען זיין פלימעניק און פלימעניצע וועלכע דער „אלטער פאס קודניאק" האט צושיידט מיט זייער מאן און ווייב און אוועקגעטריבען פון שטוב.

ער, אנדזשעי וואיטשאק האט געדונגען אין לאדז צוויי חברה'לייט פאר פופציג זלאטעס — מיכאל יעדינסקי'ן (קעלמא 13) און וולאדיסלאוו פיאנטקאווסקי (קיעלמא 39) און זיי האבען שוין מיטגענומען נאך צוויי'ען וואס זייער'ע פאמיליען-נעמען קאנען זיי נישט, נאר געהייסען האט איינער סטאשיעק און דער צווייטער יאנעק, און זיי, האלבעפערט האבען עס דערהרגעט מאקאווסקין.

האט מען, פערשטייט זיך, די קינדער מאקאווסקיס וועלכע זענען אפגעזעסען פערמשפט אין טורמע העכער צוויי חדשים, ארויסגעלאזט און אריינגעזעצט דערוויל די צוויי אנגערופענע באנדיטען און דעם אלטען וואיטשאק.

יאנעק'ן און סטאשעק'ן זוכט נאך די פאליציי.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ק. ליינוועבער (פריהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פעטריקאווער 127), א. פערלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער (וואולטשאנסקא 37) פ. וואיטעיצקיא (נאפיורקאווסקיעגא 27).

היינט און פאלג. טעג!

הויפט-מייסטערווערק פון דער פראנצויז. פראדוקציע. רעזשי: Henri Soussell

אונזער איז די נאכט

מעכטיגע עראטישע דראמע אויפ'ן גרונד פון די הערליכע נאטור-בילדער פון דער זוניגער איטאליען. רייצענדע און מעלאדישע איטאליענישע לידלעך. נחת-רוח פאר ספארטס-לייט.

אין די הויפט-ראלען:

MARIE BELL ! JEAN MURAT

אויסער'ן פראגראם: „FOX" פלאנג-צוגאבע ווי אויך לאנד-אקטועליטעטען.

אנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12.30 בייטאג

פאפולערע פרייזען.

300 באלוטער יודען מיט די טליתים אין די הענד

געהען מיט א פראטעסט צום מאגיסטראט

קריסטליכער שכן פערמויערט די פענסטער פון דער באלוטער שוהל

די מתפללים פון דער באלוטער שוהל האבען געהאט א פערשטערטען שבת.

די באלוטער שוהל געפינט זיך אויף זגערזשער 29. די פענסטער פון דער שוהל געהען ארויס אויף זגערזשער 27.

פרייטאג אין דער פריה, האבען די מתפללים געזעהן, אז דער קריסטליכער ווירט פון זגערזשער 27 קראפט בויט אויף א שאפע הארט נעבען דער שוהל. אזוי-נאך מערשטעלט ער די פענסטער פון דער שוהל.

א דעלעגאציע איז באלד אוועק צו דעם מינצבערג, וועלכער האט אין דעם ענין אינטערווענירט, און דעם ווירט איז פערבאטען געווארען דאס ווייטערע בויען.

נעכטען, שבת אין דער פריה, אז קראפט האט זיך ווייטער גענומען ס'זייניגע, איז דער עולם, אנ'ערך 300 יודען מיט די טליתים אין די הענד אוועק אין מאגיסטראט. א דעלעגאציע פון די מתפללים מיט'ן פרעזעס ה' וד שמולעוויטש איז ארויף אין דער בוי-אפטיילונג. דא האט זיך ארויסגעשטעלט, אז קראפט האט נישט קיין בעשטעטיגטען בוי-פלאן. דער מאגיסטראט האט אפגעשטעלט דאס ווייטערע בויען פון דער שאפע.

מיניסטער בערנער אין דער לאדזער וואיעוואודזטווע

(2) נעכטען איז דורך לאדז פערבייגעפאהרען דער פאסט- און טעלעגראף-מיניסטער בערנער, וועלכער איז געפאהרען קיין קאליש אויף דער פייערליכער דערעפנונג פון דעם דארטיגען נייעם פאסט-אמט אויף ווארשאווער 18.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

די רעגיסטראציע פיהרט אדורך די מיליטער-ביורא פון מאגיסטראט אויף זאוואדזקא 11, טעגליך פון 8 ביז 3 אזייגער.

עס דארפען זיך שטעלען:

מארגען, מאנטאג, 26 אקטאבער

די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4 קאמיסאריאט מיט די אותיות!

F G H Ch

און די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 10 קאמיסאריאט, מיט די אותיות:

P R S Sz T U W Z Ż

אַ נייע טראַמוואי-ליניע

(2) אין שייכות דערמיט, וואס עס איז אפגערוימט געווארען די באהן-בריק אויף קילינסקיעגא גאס, וועט מען פון דעם 1. ק. ח. אנהויבען צו לעגען א נייע טראמוואי-ליניע אויף קילינסקיעגא, פון פשעיאזד ביז נארוטאוויטש-גאס.

דער טראמוואי נומער 14 וועט אלזא גיין: מיט דער קאנטנא-גאס דורך וואולטשאנסקא ביז טשערוואנא, פיעטריקאווער, פשעיאזד ביז קילינסקיעגא און פון קילינסקיעגא ביז באלוטער מארק.

דער פראָצעס פון שלאַם'ען
וועט פארקומען אין אַ געוועהנליכען געריכט

(א) ווי מיר דערוויסען זיך, האט דער פראקוראר ביים לאדזער קרייז-געריכט, ד"ר מארקאווסקי בעקענענדיג זיך מיט'ן אויספארשונגס-מאטעריאל וועגען דעם ענין-אנפאל אויף דער קאסירערין בערטא וויינבערג אויף פילסודסקיגא 76, בעשלאסען דעם פראצעס געגען דעם בעשולדיגטען יאקוב שלאם איבערוויזען אין א געוועהנליכען געריכט.

נייע האַנדעלס-ריכטער
האַבען איבערגענומען די אַמטען

(א) עהעי נעכטען איז אין רעפר. זיצונגסזאל פון קרייז-געריכט פארגעקומען דאס פייערליכע בעשווערען פון די ניי-נאמינירטע האנדעלס ריכטער ביים לאדזער קרייז-געריכט.

נאך דער שבועה האבען די ריכטער איבערגענומען די אמטען.

וואַרשאָווער דיוואַנען-פאַבריק „דיוואַן" אַקצ. געז.

ווי מיר ווערען געוואויר ערעפענט די גרעסטע און עלטסטע אין פוילען דיוואנען-פאבריק א. פ.: ווארשאווער דיוואנען-פאבריק „דיוואן" אקצ. געז. אין די נאהענטסטע טעג אין אונזער שטאט אויף פיעטריקאווער 87 א לאגער פאר הורט און דעטייל-פערקויף פון אייגענע אויסארבייטונגען צו געוויסע פאבריקס-פרייזען.

די ערעפנונג פון דער דאזיגער פלאצובקע וועט ערמעגליכען דעם גאנצען ברייטען כלל דירעקט צו האבען א קאנטאקט מיט דער פאבריק.

מיר פון אונזער זייט ווינשען דער נייער אונטערנעהמונג א גרויסען ערפאלג.

דער געריכטס-מאַטיוו
הלמאי וויצע-פרעזידענט האָט בעקומען אַ בעפרייאונגס-אורטייל

(2) אין דער מאָטיווירונג פונ'ם אורטייל אין דעם פראצעס קוק-וויעלינסקי, וואס דאס שטאָטישע געריכט האט נעכטען בעארבייט, ווערט צום סוף געזאָגט:

„שטייענדיג אויפ'ן שטאנדפונקט, אז דער וויצע-פרעזידענט וויעלינסקי האט דערפיהלט זיין חוב, פאדערענדיג עס זאל אויפגעקלערט ווערען דער ענין לאפובקעס, הנם די דאטען, וואס ער האט געהאט, האבען נישט ענטשפראכען דער ווירקליכקייט — האלט דאס געריכט פאר פאסענד איהם צו בעפרייען, און דערביי — נישט אריינגייענדיג אין די ענינים, וואס זענען נוגע די ריכטיגקייט פון די ארומגערערטע דאטען, שטעלט דאס געריכט פעסט, אז מיט'ן בעליידיגען דעם לאוניק קוק דורכ'ן וויצע-פרעזידענט וויעלינסקי, האט ער נישט געמיינט קיין שלעכטס".

אַרעסטירט צוויי לאָדזער רויבער-באַנדיטען אין גאַליציען

(2) די לאדזער זיכערהייטס-מאכט האט בעקומען א ידיעה פון דער לעמבערגער פאליציי, אז אויף דער ליניע כאדראָוו — לעמבערג זענען ווידער ארעסטירט געווארען 2 באנדיטען-רויבער, די לאדזער אדאם קודליך, (וואולטשאנסקא 15), און וואצלאוו פלוטא פוסטא גאס 9), וועלכע זענען בעגאנגען אנ'איינברוכס-גנבה אין דער מלוכה'שער פלייש-בעארבייטונגס-פאבריק אין כאדראָוו.

איבערגעכאפט די מאס
און אריינגעכאפט א חודש זיצען

(א) אין דער זאקען-פאבריק פון דער פירמא ראטבארט (יאקובא 8) זענען עטליכע מאל בעגאנגען געווארען גנבות.

דער לייטער פון דער פאבריק קאלינאווסקי האט אנגעהויבען צו נישטערען אין די פערברעכער-קרייזען און פרובען דערגיין, ווער עס איז בעגאנגען די גנבות.

מען האט איהם אנגעוויזען אויף איינעם הערש אייזענבערג, וועלכער האט איהם, געוויזען פרובקעס פון די גע'גנב'עטע זאקען, ערקלערענדיג אז פאר 3000 זלאטעס וועט ער אנווייזען דעם גנב און דאס ארט, וואו די גנבה געפינט זיך.

קאלינאווסקי האט דעם ענין איבערגעגעבען אין דער פאליציי, (ווייל די סומע 3000 זל. איז געווען א צו גרויסע) וועלכע האט אייזענבערג'ן ארעסטירט, און דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף א חודש טורמע.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"
דירעקציע: א. בעזמאן.

לעצטע גאסטראלען פון דער בעליבטער סוברעטין
רעגינא צוקער
מיט'ן אנטייל פון די ווארשאווער טעאטר-ארטיסטן:
לאלא יאקובאוויטש, ק. צימבאליסט, ל. געטליכערמאן און א. אייזענבערג.

היינט, זונטאג, דעם 25/X, 9 אווענד סענסאציע!
אמוזירענד! אנציהענד! הומאר! געזאנג!
יעדע סצענע אנ'אוצר! יעדעס לידעל אַ שלאַגער

30 נומערן געזאנג | **איציקל שייגעץ** | אווענד-פרייזען פון 80 גר. ביז 3 זל.

הערליכע אויסשטאטונגס-פיעסע אין 2 גרויסע אקטען פון ש. נאגער.
הויפט-ראלע „איציקל שייגעץ"—רעגינא צוקער.

מאנטאג, ד. 26/X – גרויסע פאלקס-פארשטעלונג פון 50 גר. ביז 2 זל.
צום לעצטען מאל די שטארק-סענסאציאנעלע פיעסע מיט געזאנג
„דאס פערלוירענע גליק" (בראדיאגא)
אין 3 אקטען פון מארקאוויטש. צום שלוס א גרויסער דיווערטיסמענט
א.ג. „לאמיר זיך פרייען" אויסג. פון גאנצען פילהארמאניע-אנסאמבל

דינסטאג, דעם 27/X און מיטוואך, דעם 28/X גרויסע סענסאציע! וואס?

ס'נעמען אנטייל פרויען: בעזמאן סאניע, האניגבוים לאה, טוזמאן מרים, יאקיבאוויטש ל., שליפקאוויטש לאלא. מענער: אייזענבערג אהרן, אמזעל וואלף, באלבירסקי ה., בלומשטיין שמשון, געטליכערמאן לעאן, גוטמאן קלמן, האמבורגער דוד, צימבאליסט קארל. רעזשי: ק. צימבאליסט.
אווענד-רעזשי: ק. גוטמאן. סופלאר: מ. אייזענבערג. מוזיק-לייטונג: ש. בלומשטיין.

קלאנג-קינא-טעאטער
APOLLO
היינט און פאלג. טעג!
גרויסער דאפעלטער פראגראם!
דער אראבער
דראמע פון רייץ און ליידענשאפט, וואס שפילט זיך אפ אויפ'ן באדען פון שענעם מזרח-געביט. .·. אין די הויפטראלען:
RAMON NOVARRO i A. TERRY
„ANGELITA"
פילם פול מיט רייץ און שענע מעלאדיעס.
אין די הויפטראלען:
René Adore i George Durycca
אנהייב אין געוו. טעג 4 א זייגער נאכמ. שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

קיין טעקסטיל-שטרייק וועט נישט זיין

(2) ווי בעקאנט האט מאנטאג געזאלט אויסברעכען א שטרייק אין די טעקסטיל-פאבריקען, וועלכע זענען אין ערגיץ נישט ארגאניזירט, דעם שטרייק האבען געזאלט אנפיהרען די צווישען פעראיינס-קאמיסיע פון כ. ד., נ. פ. ר. און קלאסען-פעראיינען.

די קאמיסיע איז זיך היינט צונויפגעקומען און בעשלאסען דעם שטרייק אפצורופען.

ווינטער-צייט אין די אמטען

(ב) מיט'ן 1 נאוועמבער גייט אריין אין קראפט אין אלע מלוכה-אמטען די ווינטער-צייט פון אמטירען. אנהויבען וועט זיך אין די ביוראס דאס אמטירען פון האלב 9 ביז האלב פיער, און שבת ביז 2 נאך מיטאג. אזוי וועט געדויערען ביז'ן 31 מערץ 1932.

פון פראפ. שערער-ארבייטער-פעראיין (פילסודסקיעגא 19

היינט נאכמיטאג קומט פאר אין פעראיינס-לאקאל א זעהר וויכטיגע פערזאמלונג פון די פעראיינס-מיטגלידער.

צווישען אנדערע וועט בעטראכט ווערען די זעהר אקטועלע פראגע פון 8-שעה'דיגען ארבייטס-טאג. אלס רעפערענט האט די פערוואלטונג איינגעלאדענט א פארשטעהר פון ראט פון די פראפ. ארבייטער-פעראיינען. סוועט אפגעגעבען ווערען א בעריכט פון דער לעצטער געמיינזאמער אקציע פון שערער-פעראיין, וועגען שאפען אנ'אלגעמיינע שערער-ארגאניזאציע אין אונזער שטאט.

וועגען דער פראגע קומט אויך פאר א פערזאמלונג ביי די דייטשע שערער.

די היינטיגע פערזאמלונג פון די יודישע שערער דארף דעצידירען וועגען דער פעראייניגונג.

די פערוואלטונג רופט דעריבער אלע מיטגלידער, צוליב די וויכטיגקייט פון דער טאג-ארדנונג, צאלרייך צו ערשיינען.

ר. איזראעל.

קן פערעלע

א סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

(2

— איך בין געקומען אין שליחות פון פערעלען, האט די דאמע געזאגט און געקוקט מיט איין אויג אויף לעאנען, כדי צו זעהען וואס פארא איינדרוק איהרע ווערטער וועלען מאכען אויף איהם.

לעאן האט געמאכט אַ פאַר גרויסע אויגען, און איין זייט איז ער געווען צופרידען, אז די דאמע איז נישט געקומען אין דער אנגעלעגענהייט וועגען וועלכער ער האט געטראכט און צוליב וואס ער איז אזוי אומגעדולדיג און דענערווירט, פון דער צווייטער זייט האט ער זיך פערוואונדערט, ווי קומט פעפס אז פערעלע זאל צו איהם שיקען.

— פון פערעלען? האט לעאן געזאגט, וואס האט זי נאך צו מיר, וואס דארף זי נאך פון מיר, איך האב גערעכענט אז צווישען אונז איז אלץ פערענדיגט, און איבעריגענס ווי קומט אזא פארנעהמע דאמע ווי איהר זייט צו דער בעשיידענער און צניעותדיגער פערעלע.

— אַ דאַנק אייך פאר'ן קאמפלימענט, ה' דריי-הארן. דאך איז עס אזוי. פערעלע האט מיך צו אייך געשיקט.

— אַלץ גוט, אַלץ גוט, מאַדאם, אָבער איך האב דאך איצט גארנישט געווארט אויף פערעלען, איך האב זי אין דעם מאמענט גארנישט אין זינען געהאט, און איהר האט צו מיר אזוי גערעדט ווי איך וואלט דא געווארט אויף איהר געווארט.

די דאַמע האָט זיך אויפגעשטעלט פון ווייכען פאָטעל, אַוועקגעוואָרפען איהר פאַפּיראָס און אַ גלעט געבענדיג לעאָנען איבער זיינע האָהר, האָט זי ליבליך געזאָגט:

— מאַכט נישט קיין אָנשטעל, ליבינקער, איהר זעהט דאָך, אַז איך ווייס אַלץ, איך בין אַפילו געווען אַזוי פאַרזיכטיג און מיטגענומען די טעלעגראַם וואָס איהר האָט הייבט צוגעשיקט צו פערעלען אַז זי זאָל דאָ זיין ביי אייך האַלב זיבען אין אָווענד־

— טעלעגראַם? איך האָב צו פערעלען געשיקט אַ טעלעגראַם?

— אָט, זעהט איהר, אַך איך ווייס אַלץ, זעהט איך האָב די דעפעשע.

לעאָן האָט אַ כאַפּ געגעבען די דעפּעשע און זי שנעל איבערגעלייענט: „זיי אומבעדינגט ביי מיר האַלב זיבען אין אָווענד, איך בין קראַנק, איך ווער משוגע — לעאָן".

ביי לעאָנען האָבען אָנגעהויבען צו ציטערען די הענד, ער האָט נאָכאַמאָל נעלייענט און צום סוף געזאָגט:

— אָבער מאַדאַם, איך שווער אייך, איך זאָג אייך, אויף מיין עהרענוואָרט.

— לאָזט דאָס, הער דרייהאַרן, נאָך וואָס האַלט איהר זיך פערענטפערען, איך האָב געוואָלט זיך ענטשולדיגען צוליב דעם, וואָס פערעלע האָט מיר דערציילט וועגען אייערע פערהעלטנישען, איהר וואָלט זיך דעמאָלט נישט געדאַרפט איבעריג צו דענערווירען.

— אָבער מאַדאַם, נישט איצט, נישט איצט, איך קען איצט קיינעם נישט אויפנעהמען, איך וואַרט אויף מיינס אַ פריינד... און איך... מוז בלייבען מיט איהם אַליין.

— אויף אַ פריינד, מיט וועלכען מען וויל בלייבען אויג אויף אויג, האָט די דאַמע איראָניש געשמייכעלט. דייט איהר דאָס אַזאַ מין „גאַנגאַטעק".

— איך שווער אייך, אַז ס'האַנדעלט זיך גאָר נישט וועגען דעם, איך בעט אייך לאָזט מיך אַליין... איך מוז איצט בלייבען אַליין...

לעאָן האָט ווידער אַרויסגענומען דעם זייגער און געקוקט. דער זייגער האָט שוין געוויזען דריי פערטעל אויף זיבען און זיין קאָפּ זענען אַדורכגעפלויגען צעהנדליגע געדאַנקען.

— וואָס האָט מיט איהר פּאַסירט, פאַרוואָס קומט זי נישט, פאַרוואָס טעלעפאָנירט זי נישט?

— און איך וועל פון דאַנען נישט אַוועקגעהן, האָט די דאַמע זיך צולאַכט, אַראָפּנעהמענדיג דעם לייכטען זיידענעם מאַנטעל. זי איז געבליבען שטעהן אין אַ העל-בלויע זיידען קלייד, ברייט אויסדעקאָלטירט, איהר ווייסער אַלבאַסטער-האַלז האָט פשוט לעאָנען פערבלענדט די אויגען, זי האָט פערבעסערט איהר דעקאָלט. און ספּעציעל אַזוי מאַנעווירירט, אַז די ליניע צווישען די ברוסטען זאָל אַרויסקומען וואָס בולטער, זי האָט געשאַרט מיט דעם זיידענס פון איהרע קליידער און ס'איז געווען קענטיג, אַז זי בעמיהט זיך אויפצורייצען זיינע ליידענשאַפטען.

לעאָן האָט מעהר נישט אויסגעהאַלטען.

— איך וויל דאָס מעהר נישט דולדען האָט ער געשריגען, ווער זענט איהר און וואָס ווילט איהר דאָ?

— איך האָב אייך שוין געזאָגט, אַז מיך האָט דאָ אַהערגעשיקט פערעלע, אייער פערעלע און אַלס בעוויז האָב איך אייך געוויזען די דעפּעשע.

— דאָס איז אַ פאַלשע דעפּעשע, איך האָב זי נישט אַרויסגעשיקט.

— גאָר אַזוי, האָט די דאַמע זיך צולאַכט, אויף דעם אופן ווילט איהר מיך פּטור ווערען פון דאַנען, ביין, מיין ליבער הער דרייהאַרן, דאָס וועט זיך אייך זיכער נישט איינגעבען, ביז איהר וועט זיך נישט אַדורכשמועסען מיט מיר, וועל איך פון דאַנען נישט אַרויסגעהען, אויסער... אויסער איהר וועט מיט געוואַלד מיך אַרויסוואַרפען פון דאַנען.

לעאָנען האָבען שוין געשטיקט די טרערען.

— וואָס ווילט איהר פון מיר! וואָס טוט זיך דאָ. צי בין איך וואַך, אָדער איך חלום, צי וויל מען מיך משוגע מאַכען, מאַדאַם איך בעט אייך, איך וועל פאַלען פאַר אייך אויף די קניען געהט איצט אַוועק פון דאַנען, איהר קענט דאָ נישט בלייבען. בעשטימט מאָר אַ צייט ווען איהר ווילט און איך וועל מיט אייך רעדען, שמועסען וועגען אַלץ, אויך וועגען פערעלען...

לעאָן האָט אָנגענומען איהר האַנד, און אַליין נישט וויסענדיג וואָס ער טוט, האָט ער די ווייסע, שמעקעדיגע האַנד צוגעטראָגען צו זיינע ליפּען.

די דאַמע האָט פּלוצלונג מיט דער צווייטער האַנד אַרומגעכאַפּט לעאָנס האַלז, פּעסט איהם צוגעצוגען צו איהרע הייסע ליפּען, געזוכט זיינע ליפּען און אויסגעפּרעסט אַ ליידענשאַפטליכען קוש.

לעאָן איז אָפּגעשפּרונגען אָן אַ זייט.

(פאָרטזעצונג קומט).

א ראטמאן א נאכט-רויבער

וואס עס קאן אלץ פאסירען אין רודא-פאביאניץ

(א.) דעם 4 יולי האט מען געמאכט א דרייסטע איינברוך-גנבה אין דעם געוועלב פון א געוויסען אולמאן אויף דער גראבפיך-גאס אין רודא.

זיי האבען ארויסגעגנבעט פערשידענע סחורות און צ.א. א וועקסעל אין בלאנקא אויף 3 הונדערט זל. אונטערגעשריבען דורך אולמאן.

אין א צייט שפעטער האט אולמאן אויסגעלייזט דעם וועקסעל אויפ'ן פאסט-אמט, און פון איהם טאקי איז דער אויסשטעלער דערגאנגען, ווער ס'האט איהם בעגנב'עט.

פון דעם „פצררעטערישען" וועקסעל איז קלאהר געווארען, אז די גנבה איז געוועזן מעשי דיו של.. ראטמאן יאן באגדאנסקי (א חשוב העיר הויז-בעזיצער, געוועלבער און איגהאבער פון א גלאז געשעפט).

אזוי ווי דער באגדאנסקי האט נישט געהאט קיין חשק צוריקצוקעהרען דאס געלד פאר'ן וועקסעל, האט אולמאן דעם גאנצען ענין איבערגעגעבען אין דער פאליציי, און ער איז שוין ארעסטירט.

מען איז זיך משער, אז ער מיט א הייפעל מיטהעלפער, האט אדורכגעפיהרט א גאנצע רייה איינברוך-גנבות, בעטראכטענדיג דעם ענין אלס „זייטיגע פרנסה'לע"...

זיינע מיטהעלפער וויל ער דערווייל נישט ארויסגעבען.

בעפאלען און בערויבט אידישען סוחר

(2) דעם 14 אפריל ה.י. האט א געוויסער ראמאן נאוויצקי בעפאלען דעם יודישען סוחר אהרן קריזאווסקי, א קלאפ געטון איבער'ן קאפ מיט א שווערען געגענשטאנד און אז יענער איז אוועקגעפאלען אין אונמאכט (געשעהען איז עס אין פשעצלאוו, לעם בושעשזיין) האט ער ביי איהם אוועקגערויבט 32 זלאטעס און איז ענטלאפען.

ראמאן נאוויצקי איז געכטען פערמשפט געווא רען אויף 6 חדשים טורמע.

ערמארדעט אויף זיין שוועסטערס חתונה

(2) דעם 24-טען מאי ה.י. האט אין דארף דלוגיע, בזשעזשינער קרייז, איינער יאן גורא, בעת דער חתונה פון זיין שוועסטער דערמארדעט דעם חתונה-גאסט יוזעף קאלאדזשעדשיק.

הערפאר האט איהם דאס געריכט נעכטען פער-משפט אויף צוויי יאהר טורמע.

דערשאסען א יודישע געוועלבעריז

דערנאך האט מען דעם באנדיט געפונען און דערשאסען

(2) אין פשעדבארזש, קאנינער קרייז, איז צו דער געוועלבערין רחל בראנדל אריין א בעוואפענטער באנדיט און געפאדערט געלד,, אז די געוועלבערין האט געמאכט אנ'אלארם, האט ער זי דערשאסען אויפ'ן ארט, צוגענומען עטליכע צעהנדליג זלאטעס און ענטלאפען.

פאליציי האט באלד געמאכט אנ'אבלאווע אין וואלד און אנגעטראפען אויפ'ן באנדיט,. עס איז ענטשטאנען א שיסעריי בעת וועלכער דער באנדיט איז דערהרגעט געווארען.

מען האט פעסטגעשטעלט אז ער איז דער לאנגע-געזוכטער פערברעכער אנטאני פילארסקי, וועלכער האט אויך בערויבט א פאסט-טרעגער אין מליני. מ'האט ביי איהם געפונען דאס צוגערויבטע געלד.

פון דער יודישער פאלקס-אוניווערזיטעט

אונטער'ן פארזיץ פון דר. עלענבערג איז אין לאקאל פון יודישען גימנאזיום פיראמאוויטש 6, פארגעקומען א בעראטונג פון דער לייטונג און פרע לעגענטען פון דער יודישער פאלקס-אוניווערזיטעט, אין אונזער שטאט. דר. טארטאקאווער רעפערירט וועגען די צוקונפטיגע קולטורעלע ארבייט פון דער פאלקס-אוניווערזיטעט אין דער דיסקוסיע בעטייליגען זיך די ה"ה דר. אניספעלד. דר. עלענבערג. ליכטענשטיין, שרעטער און אנדערע, ה' ליכטענשטיין דערמאנט אז אין חודש נאוועמבער ווערט צעהן יאהר זייט ער גרינדונג פון דער אויבענדערמאנטער אינסטיטוציע. ער לייגט פאר איבער פאר וואס מעהר צו פערשטארקען די טעטיגקייט, בכדי צו פערווירקליכען דעם ווילען פון די צוהערער. אלס לייטער פון דער פאלקס-אוניווערזיטעט ווערט אויסגעוועהלט ה' דר. אניספעלד, און אלס סעקרעטאר ה' געליבטער.

„ווילנער טרופע"

וועט שפילען אין לאדז

די „ווילנער" הויבען שוין אן שפילען דינסטאג ד. 27-טען ד. ח. דערווייל אין יודישען קאמעראל-טעאטער אליא 1 מאי נומער 2.

אלס ערשטע פארשטעלונג ווערט געשפילט יודישען אניעל'ס „דאס שווארצע געטא".

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער

אליא 1-טער מאי 2. דירעקציע: דוד צעלמייסטער

2 געזעגענונגס-פארשטעל. פאזיטיוו נור היינט און מארגן 9 אווענד
גרויסע פארשטעל. פאר 1 קליינעם בילעט שפאט-ביליג כמעט בחנם!

לאדזער טעאטער-עולם! אזעלכעס האט איהר נאך נישט געזעהן!
גאנץ לאדז רעדט היינט פון גרויסען רעקארד-שלאגער,
וועלכע איז די פיעסע פון יודישען לעבען מיט געזאנג און טענץ

ריהרענד! שפאנענד! אמוזירענד! אנציהענד! סענסאציאנעל!

אהארין, וואס בענקט

מיט דער גרויסער קינסטלערין **בערטא זאסלאווסקא**

נאך דער פארשטעלונג-ספעציעל א גאנצע שעה לאכן
א זעהר גרויסער און פרעהליכער דיווערטיסמענט

פערשפעטיגט ניט צו זעהן די גרעסטע טעאטער-סענסאציע!

פאפולערע פרייזען (ביליגער ווי אין קינא) פון 1 ביז 2 זל. ערשטע רייה

פון דינסטאג, דעם 27 ה. ח. הויבט אן שפילען די **ווילנער טרופע** XVI יאהר פיהרונג: מ. מזאה.

ערשטע אויפפיהרונג „דאס שווארצע געטא"

בעמערקונג: פאר פעראיינען און וואוילטעטיגע צוועקען ווערען פארשטעלונגען פערדינגען צו זעהר צוגענגליכע פרייזען.

וואהלבעליינטע מענשען

קענען דורך א בקהימנהאסטע געברויך פון נאטירליכען בימערוואסער FRANCIRZKA JÓZEFA ערצילען אנ'אוימגיביגען שטוהלגאנג אהן אנשטרענגונג, צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטעקשגעס.

פון דער לאדזער געלד-בערזע

דאלאר, אפיציעל	8,86,50
דאלאר נישט-אפיציעל	8,87
פונט, אפיציעל	35,05
פונט, נישט-אפיציעל	35,00
דייטשער מארק, אפיציעל	208
לאדזער, פאנד-בריף, אפיציעל	61,50
דאלארובקע	44,75

ראדיא-פראגראם

זונטאג, ד. 25 אקטאבער

105.1 גאטעס-דינסט. 11.35 פארלעזונג. 11.58 צייט-סיגנאל, 12.10 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 12.15 פריהמארגען-קאנצערט. 6.55 פראגראם פאר קינדער. 4.52 גראמאפאן. 4.40 פארלעזונג. 5.00 גראמאפאן-מוזיק. 5.15 פארלעזונג. 5.30 גוצליכע ידיעות. 5.45 קאנצערט. 7.00 פערשידענעס 7.20 ספארט. 7.30 רעפערטואר, 7.40 גראמאפאן. 7.45 שענקעוויטשעס נאוועלע. 8.45 קאנצערט, 9.55 ליטעראַרישער פערטעל שעה. 10.20 פידעל-קאנצערט. 10.40 קאמוניקאטען. 11.00 לייכטע און טאנץ-מוזיק.

היינט געזעגענונגס-קאנצערט פון דזשאזבאנד-ארקעסטער

היינט, זונטאג, דעם 25 אקטאבער 4 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל דער צווייטער און געזעגענונגס-קאנצערט פון בעריהמטען דזשאזבאנד-ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון די פאפולערע קאמפאזיטארען קאראשינסקי און קאטאשען.

אין היינטיגען קאנצערט נעמט אויך אנטייל האנקא קאראשינסקא, די פרימאבאלערינע פון דער אפערא אין האמבורג און ווי אויך די גלענצענדע זינגערין פאלא טוביאנסקא.

די לעצטע געזעגענונגס-פארשטעלונגען

„א האריז, וואס בענקט" אין קאמעראל-טעאטער

היינט און מארגען ווערט געגעבען אין קאמעראל-טעאטער די לעצטע פארשטעלונגען מיט די שפאנענדע און סענסאציאנעלע פיעסע „א האריז, וואס בענקט" מיט דער קינסטלערין בערטא זאסלאווסקא.

נאך יעדע פארשטעלונג ווערט געגעבען א זעהר פרעהליכע רעוויע מיט'ן אנטייל פון דער גאנצער טרופע.

פאר דאמען און הערען

צו קאנקורענץ-פרייזען.

פעלצען

אכטונג: אין דער אייגענער ווערקשטעל ווערען אויסגעפיהרט פעלץ- און שטאף-מאנטלען פון אייגענער און אנפערטרויטער שטאף לויט די לעצטע נייעסטע מאדעלען ווי אויך פערשידענע רעפעראטורען

דער פעלץ-ווארען-לאגער

L. Grünspan

66 פיעטריקאווער 66 — טעלעפאן 21-190

מאטארען

עלעקטרישע נייע און גענוצטע, ביליגסטע קוועלע

רעפעראטור-ווערקשטעלען

בוי פון קאלעקטארען און אויפרודערער.

עלעקטרישע **אינסטאלאציעם** פון אלע ארט

Reklamy NEONOWE.

Inż. J. REICHER i S-ka, Południowa 28, tel. 21-000

וויכטיג פאר פערזאנען, וואס האבען קרובים אין רוסלאנד!

די ביורא **„POMOC"**

11-go Listopada 40, tel. 245-15

נעהמט אן זענדונגען אויף נייע בעדינגונגען נאכ'ן איינצאהלען דעם אפצאל אויפ'ן ארט.

Dr. med. H. GUTSZTADT

ספעציאל-ארצט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

ZACHODNIA 62 (Śródmiejska 14)
telefon 129-52.

נעמט אן פון 9–10 פריה און פון 5–7 אווענד.

Dr. med. **REICHER**

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג

נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 5–8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9–1 בייטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
געזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

קאטאר, כריפקע און גריפע

PINOMETHYL היילט. פערהיט און בעזייטיגט

PINOMETHYL

קען מען בעקומען אין אלע אפטייקען.

פרייז 1.75 זל.

פערטרעטער אויף דער לאדזער וואיעוואודזטווע:

Apteka J. CYMERA w Łodzi, Wólczańska 37, róg 6-go Sierpnia tel. 139-47.

צו די ה"ה גנבים!

דאנערשטאג, דעם 22-טען ד. ח. ביינאכט האט מען פון מיין געשעפט אויף לאגעווניצקא 46 ארויסגע'גנב'עט מזומן געלד און פאלגענדע וועקסלען:

1) א וועקסעל אויף 1000 זל. אויסשטעלער י. וויטקאווסקי, פאדזשעטשנא 8, צאהלבאר דעם 5 פעברואר 1932.

2) א וועקסעל אויף 1000 זל. אויסשטעלער קאנפעקפאל", „פל. וואלנאטשי 6, צאהלבאר דעם 15 מערץ 1932.

3) א וועקסעל אויף 1000 זל. אויסשטעלער י. וויטקאווסקי, פאדזשעטשנא 8, צאהלבאר דעם 5 מאי 1932.

4) א וועקסעל אויף 1000 זל. אויסשטעלער י. וויטקאווסקי, פאדזשעטשנא 8, צאהלבאר דעם 5 אויגוסט 1932.

5) א וועקסעל אויף 1000 זל. אויסשטעלער י. וויטקאווסקי, פאדזשעטשנא 8, צאהלבאר דעם 5 סעפטעמבער 1932.

די דאזיגע וועקסלען ערקלער איך פאר אונגילטיג. דאס געלד קען מען זיך האלטען פאר בעלוינונג, נור די וועקסלען, וועלכע האבען פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט אפשיקען צו ל. קאפער, לאדז, זגערזשער 46.

דיסקרעציע געזיכערט.

7171

Dr. med. G. GERSZTAJN

ספעציאל-ארצט פאר אויגען קראנקהייט

צוריקגעקעהרט

טראגוטא 12, טעל. 175-10.

נעהמט אן פון 11–1 און פון 7–8 אוו.

1754

Samochodów i motoc.
sprzedaż, kupno, komis, zamiana
Gdańska 82 tel. 189 28
na składzie nowocz. Ford, Chevroleta, Steyer i inne.

2 בחנם 2

כדי צו איבערצייגען דער ג. קונדשאפט

פון נישט איבערשטייגבארער קוואליטעט

פון אונזער אויספיהרונג וואשען מיר יעדן איינציגן

2 קעלנער בחנם

פון דעם 26. ביז'ן 30. אקט. איינשל. ביים אבגעבען **אמווייניגסטענס 5 שטיק**

בעזיצענדיג א נייעם אופן פון וואשען און פרעסען וועש, האבען מיר **פערקלענערט** דעם פרייז פון 30 גראשען אויף **25 גראשען**

פאר וואשען און פרעסען פון 1 קאלנער מיט א שעהנעם זילבערנעם גלאנץ, וואס האט נאך א מעלה, וואס לאזט געגצליך נישט צו קיין שמוץ, דורך וואס עס פערהיט די וועש פון א שנעלער פערניכטונג און דערמיט שפארט עס איין געלד.

Parowa Chemiczna Pralnia i Farbiarnia

Leilich i Golda

פאבריק: וואלטשאנסקא 257, טעל. 210-01.
פיליעס: פיעטריקאווער 4, 67 און 147 (טעל. 127-87), נארוטוויטשא 27, גלובנא 48.

Bata

הערבסט-שיכווארג צום שפאציר

Modell 3635-18
ברייטע בעקוועמע פארם מיט א נידריגען אבצאס גומי. אזוי פאר וואכענטאג, אזוי אויך פאר זונטאג געאייגנעט.

Modell 3967-22
שטראפאצשיך מיט שטארקע גומי-זוילען. בעקוועמע רינדיגע פארם. ווידערשטאנד-פעהיג געגען פייכטקייט. עלאסטיש אין טראגען.

Modell 0767-00
ארבייטס-שיך פון שטארקען גוט דורכגעפעטטען קאלב-לעדער מיט פאסט נישט צורייסבארע גומי-זוילען און אבצאסען.

מער שטרימף!

צו יעדען קלייד, אויף יעדען טאג. זיי זענען איז אלע מאדע-פארבען צו בעקומען. מיר האבען א רייכען אויסוואהל. אונזערע פערקויפער ווילען אייך ביים אויסוואהל בייהילפיג זיין.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

הייגט און פאלגענדע טעג:

Jan Kiepura

וועט זינגען אין שעהנעם קלאנג-זינגענדיגען מייסטערווערק א. נ.:

נעאפאל, די זינגענדע שטאט

אין די הויפט-ראלען:

BRYGIDA GELM i JAN KIEPURA

די אויפנאהמען זענען געמאכט געווארען אין נעאפאל, פאמפיי, יוין.

נעכסטער פראגראם: נעכסטער פראגראם:

„דער קעניג פון די בעטלער"

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

קלאנג-קינא

MIMOZA

קילינסקיעגא 178

הייגט און פאלגענדע טעג!

גרויסער פילם-מייסטערווערק א. נ.:

מלאך פון ליבע

אין דער הויפט-ראלע:

DOLORES DEL RIO

אנהויב 4 נאכמ., שבת און זונטאג 2 בייטאג

אויפ'ן ערשטן סעאנס אלע פלעצער 60 גר

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליסעם אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרוים אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט ארויין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסאר'ען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשע פראפעסאר

דאקטאר בראכורעהונג בעזונטונג זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס ליהטונגען מיט הייל-קארסעטען און אפאראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאטס-פוס ספעציעלע אמלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גוטע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערווענען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. דר. י. מאַרישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן סערטיפיקאטען פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

זייט א סך יאהרען האב איך געליטען אויף א ברוך-קראנקהייט, וואס האט מיר דורך די מעהרערע שטיקען בעדראהט מיין לעבען.

היינט א דאנק דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, אייגענטימער פון הייל-ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) בין איך בעפרייט פון רופטור-לייזען, צוליב דעם פיהל איך מיך פערפליכטעט אויסצודריקען עפענטליך מיין דאנקבארקייט.

(—) A. GUZE, Łódź, ul. Sw. Anny Nr. 26.

יעדער איינציגער

מעבעל

האט זיך אי-בערציינגט, אז פאר

די וואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו

צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. Med.

M. Wajnberg

ספעציאל ארצט פאר נערווען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

ZEROMSKIEGO 25 (פאנסקא)

טעל. 172-20

נעהמט אן נאכמיטאג. פון 5 ביז 7

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

11 זגערזשער 11

טעלעפאן 134-72

נעמט אן פון 3—4 נאכמ. און פון 7 — 9 אוונד.

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

פון זאפארט אפצוגעבען 2 צימער און קוך מיט בעקוועמליכקייט אין צענטרום פון שטאט, אויף נארוטאוויטשא. צו דערוויסען זיך אין אדמ.

וואוינונגען צו פערמיטען, איינצעלנע שטובען אויף פראנציסקאנער גאס. צו ערפאהרען מרדכי גבאי"ס גאס 9, ביי צוקערמאן.

צו פערמיטען אויף נאוואמיעיסקא 21 א לאקאל פון 3 קעלערס אויף קויהלען אדער אויף א פאבריקעל. צו ערפאהרען אין פוטער - געוועלב אויפ'ן זעלבען הויף.

7086

צו פערמיטען א צימער פאסענד פאר א דאמען-שניידערין אדער ביורא ביי פישאף, לאדז, פולנאצנא 9, ווי אויך אויספערקויף פון פערשידענע מאלער-שאבלאנען.

צו פערמיטען א וואוינונג פון 3 צימער און קוך מיט אלע בעקוועמליכקייטען אויפ'ן 2-טען שטאק, צו ערפאהרען ביים ווירט קילינסקיעגא 89 פון 2—4 נאכמיטאג.

פערשידענעס

אכטונג טאמבורירער, צו פערקויפען פון א שנור-מאשין הוילע נאדלען אין בעסטען צושטאנד, צו ערפאהרען ביי פייערמאן, זגערזשער 28.

7162

KAŻDY może otrzymać niskoprocentową pożyczkę do 50.000 złotych. Oferty do administracji nin. pisma pod „Bank".

איין מארגע ערדבערען (טרוסקאווקעס) שוין איצט צו פערקויפען אויף זעהר גוטע בעדינגונגען. צו ערפאהרען

J. SÜSSA, wieś Laski, gm. Lipiny, poczta Brzeziny-Łódzkie.

עס איז נויטיג

ס'ווערט געברויכט א יונגעל פון ארטליכע עלטערען, אין קאלאניאל - געשעפט ראזענצווייג, פאמארסקא 6.

7178

ס'ווערט געזוכט פון זאפארט א טיכטיגע מאדיסטקע אין הוט - געשעפט ביי מ. שלאסבייטעל גלובנא 31.

7178

א דאמען-מאגאזין - שניידער זוכט א פאסטען אין א געשעפט געגען קלענסטען לוין, ס'קען אויך זיין צום ארויסגעבען ארבייט. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע.

7179

נויטיג אנ'אנשטענדיג יונגעל אין א געשעפט. באלד געצאהלט. צו ערפאהרען קאנסטאנטינער 20 וו. 12.

7181

ארבייטסלאזע פריילינס און יונגעלייט קענען זיך זאפארט מעלדען אין ביטע-ביורא ביים יודישען אינוואלידען-פעראיין פולנאצנא 29. פון 9—2 און פון 4—7.

7154

לאקאלען

צו דינגען און פערדינגען פערשידענע וואוינונגען אין אלטע און אין נייע הייזער מיט אלע בעקוועמליכקייטען אויף מאנאטליכע דירה-געלד. געוועלבער, געשעפטס- און פאבריקס-לאקאלען. מעבלירטע צימערן, הייזער, ווילעס, פלעצער פון פערשידענע פרייזען. יעדער קויפט און פערקויפט. נאר דורך דער ביורא „לאקום", וואס ערלעדיגט פינקטליך און סאליד. אינהאבער יוסף קארמעסער און קאמפ. אינפארמאציעס אהן בעלוינונג, פיעטריקאווער 62, פראנט, 2. שטאק, טעל. 166-15. טעטיג פון 8 פריה ביז 8 אוונד.

7110

Dr. med.

Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,

נעהמט אי פון 8—11 פריה פון 1— 2 נאכמיטאג און פון 6 ביז 9 אוו. נד.

זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.

פיעטריקאווער 10

טעל. 245-21.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

Lekarz-dentysta

Z. BIELAKOWSKA

powróciła.

Kilińskiego 113, róg Nawrot.

winda — telefon 148-27

od g. 10—1 i od 4—7.

Dyplomowana

HIGIENISTKA

LIZA NAMIOT

נעהמט אן ארבייט: זאסטושיקען, אפאטרוקעם, דיזשורען

35 אלעיא 1-טער מאי 35

פראנט, ערשטער שטאק.

טעלעפאנירען טאג-טעגליך, אויסער שבת, פון 2 ביז 4 נומער 145-02.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער - שוואכע. אלע אוס אנאליזען, עלקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אוונד.

בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

געוו. אסיסטענט פון די קליניקען פון אוניווערזיטעט אין בערלין

Dr. med. STARKER

ווענערישע, הויט, האר און בלאז-קראנקהייטען

12 שרודמיעסקא 12

טעל. 126-87

נעהמט אן פון 9—11 און פון 4—8 אוונד.

זונטאג און יום - טוב פון 9 ביז 1 מיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

בוכהאלטעריע

לערנט אויס גרינדליך פאר 30 זל.

האנדעלס-קארעספאנדענץ

מאשין-שרייבען לערנט אויס דורך איין חודש פאר 10 זל.

ביורא „קאדעקספאל" צעגעלניאנא 25

עס ווערט אויך ערלעדיגט אין ביורא אלערליי בילעס אין אלע אורושענדעס און סאנדעס אויך קלא.זוולעס און זאבעזפיעטשעניעס

Dr. med.

J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9. טעל. 183-17

צוריקגעקעהרט

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: הקלאדקעס אויף פ' אטפוטען, קינסטליכע הענר און פיס, גארסעטען א. ז. וו.

נעמט אן פון 2.30 ביז 4 30 נאכמיטאג.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—… א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.

פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פריטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען; אין טעקסט—40 … 60— … 4; נאכ'ן טעקסט—12 … 18— … 8; פאר א טוילעטער-שריפט: איבער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 25.